
Petita història dels joves de l'oposició sabadellenca. La Joventut Comunista de Catalunya, 1970-1980 (I)

Jordi Serrano i Blanquer

Aquest article, del qual en aquest número se'n publica la primera part, pretén rescatar de l'oblit una organització política juvenil, la Joventut Comunista de Catalunya, que va ser la segona força política antifranquista a la ciutat de Sabadell en el període 1970-1977. Aquest primer lliurament fa una anàlisi interna de l'organització des de l'inici –finals dels seixanta– fins poc després de les primeres eleccions municipals democràtiques de l'any 1979. Es posen a disposició dels investigadors, per primera vegada, un seguit de documents i revistes clandestines que fins ara no s'havien pogut consultar. Aquest article explica com una generació –els joves de la transició– irromperen en la vida ciutadana aportant uns nous aires de llibertat.

"Sabadell als anys 70 era una ciutat en blanc i negre amb predomini dels 'grisos'. N'hi havia pel carrer, però sobretot els teníem sempre presents als nostres pensaments."¹

Presentació

Intentem d'una forma modesta rescatar de l'oblit una generació de sabadellencs: els que eren joves als anys setanta. La primera sensació que hom té dels anys que van del 73 –mort de Carrero Blanco– al 79 –primeres eleccions municipals, vertader símbol de l'arribada de la democràcia a Sabadell– és que els joves es van apoderar de la ciutat. Era un Sabadell d'adults incrèduls davant la possibilitat de la fi del franquisme. Aquests ciutadans tenien tanta por que eren incapços d'imaginar un Sabadell en llibertat.

Pretenem reivindicar la memòria de la Joventut Comunista de Catalunya (JCC) de Sabadell, que malgrat ser la primera organització política juvenil antifranquista ha desaparegut, pràcticament, de la memòria i de la historiografia sabadellenca.² Sorprenen perquè solament de la revista *Unió Jove: portaveu de la JCC de Sabadell* podem consultar 23 números.³

Com pot ser que no sapiguem res de les enormes i contundents mobilitzacions de l'ensenyament mitjà? Com pot ser que no es citi l'existència de la JCC? Cal tenir present que la capacitat de mobilització d'aquesta organització juvenil era molt superior a la de la major part d'organitzacions sèniors. Tot plegat ens fa reflexionar sobre el fet que els agents del canvi quedin molt sovint fora de la història per falta de veu.⁴ El mateix els passa a les dones, als nens, etc. El problema, però, és que en els moments de canvi quasi sempre són els joves els qui més es mobilitzen. I Sabadell no en va ser pas una excepció.

És difícil trobar una sola causa que expliqui perquè els joves van desaparèixer de l'anàlisi de la transició i de l'antifranquisme,⁵ però podem afirmar d'entrada que sembla que és un fenomen propi de tot l'Estat espanyol. Analitzant-ho des de Madrid se'n diu que la generació que neix entre 1955 i 1963 "parece no existir para los análisis que sobre los jóvenes se desarrollan en los años ochenta".⁶ El mateix autor fa una interpretació de les causes; la transició va tenir els seus "traumes" o els seus "costos":

"Mi tesis es que fue la generación que nació entre 1955 y 1963 la que sufrió más duramente sus causas [...]. El

151

1 Així començava un article que vaig fer fa sis anys i on es fa una descripció dels moviments juvenils de l'època. Jordi SERRANO, "Cròniques de la transició, 6. Quan Sabadell era jove". *El 9 Nou, Sabadell*, 2.12.1995.

2 El mes de novembre del 2001 s'han celebrat a Sabadell un seguit de conferències sobre el franquisme i la transició. Creiem que és un gran esdeveniment i cal felicitar els seus impulsors, ja era hora! Navegant pel web <<http://memoriademocratica.org>>, he pogut comprovar –una vegada més– que no se cita la JCC. L'únic espai on es menciona és en la conferència d'Òscar Carbonell, "De l'OJE als grups d'esplai". Un estudi, per cert, que convindria editar d'una vegada. Aquest treball, però, se centra en els moviments socials de la ciutat –especialment les de lleure infantil– i deixa, per tant, fora de l'objecte d'estudi l'engranatge polític que n'explica la seva organització i el seu ideari. Al llibre Esteve DEU, Jordi CALVET, Martí MARÍN, Joaquim SALA-SANAHUJA, *Sabadell al segle XX*, Vic: Eumo, 2000, no surt ni un cop JCC, ni quan l'esdeveniment sembla que ho fa irremeiable. Sembla que és la mateixa sort de la JSU quan als anys 40 intenta reconstruir l'antifranquisme local: Josep Xinxó, Jaume Saderra, etc. En canvi les JCC de la transició eren ja conscients del fil de la història: "Josep Xinxó. Últim responsable de la JSU. Què fou de la JSU", *Unió Jove: Portaveu del Comitè de Sabadell de la Joventut Comunista de Catalunya*, núm. 4 (març de 1977), p. 4-5. Només a Andreu CASTELLS, *Sabadell, informe de l'oposició*, vol. VI: *El franquisme i l'oposició sabadellenca (1939-1976)*, Sabadell: Edicions Riutort, 1983, es fa referència a alguns fets.

3 Entre 1974 i 1977 hi ha almenys 23 números editats. És probable que n'hi hagi algun més.

4 Sembla que és un fenomen que passa arreu del món: "Los estudios basados en documentos subestiman la participación política de los grupos sociales que no tenían acceso al discurso escrito", Gilles KEPPEL, *La yihad: expansión y declive del islamismo*, Barcelona: Península, 2001, p. 163. Ens atreviríem a dir que si la investigació es fa en un país en plena dictadura el problema s'agreuja considerablement.

5 Francesc REGUANT, "El I Congrés de la Joventut Catalana 1976-77" [informe], Barcelona: CNJC, 1985; *La Taula de Joves de Catalunya: 2000 Jove*, Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1989; *Vint anys del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (1979-1999). Reconstruint la participació democràtica a Catalunya*, Barcelona: Fundació Ferrer i Guàrdia, Generalitat de Catalunya, 1999; Jordi SERRANO, *Joves i participació a Catalunya*, Barcelona: Fundació Ferrer i Guàrdia, Generalitat de Catalunya, 1999; Enric UCÉLAY DA CAL *et al.*, *La joventut a Catalunya al segle XX*, Barcelona: Diputació de Barcelona, 1987.

6 Carlos VAQUERO, "Movimiento estudiantil y cambios políticos en la España actual. La influencia del cambio de época en la acción colectiva estudiantil" dins *Los movimientos sociales. Conciencia y acción de una sociedad politizada*, Madrid: Consejo de la Juventud de España, 2002, p. 87-137, p. 117.

protagonismo de la generación que tiene entre 16 y 26 años en 1975 se diluye frente a sus 'hermanos mayores' que acceden a la 'madurez política' [...]. La respuesta de sus hermanos mayores, la generación del 68, hacia la del 75 fue el vacío, el ninguneo, y posteriormente, la culpabilización de los 'males' que afrontaba el país."

152

Intentarem, doncs, fer unes pinzellades dels joves antifranquistes de la JCC del període de 1970 a 1980. Cal advertir, però, que hi ha diverses contingències. En primer lloc, tenim mancances. Només una tasca de recuperació de la història oral d'aquesta organització podrà donar prou informació per fer-ne una història global i completa. Per l'edat dels seus protagonistes és relativament senzill poder-los localitzar i entrevistar.⁸ En segon lloc, aquest article intenta mostrar per primera vegada un seguit de documents i revistes que fins ara quasi ningú no ha pogut consultar. El caràcter clandestí del treball sota la dictadura ho explica. Però sortosament s'ha conservat una part de l'arxiu oficial de la JCC, del qual un grup de militants ens vam fer càrrec fa uns 20 anys i que ha romàs a casa aquest temps barrejat amb el meu arxiu particular. Per tal de donar resposta a l'encàrrec de la revista *Arraona*, l'he refós en un sol arxiu, completant d'aquí i d'allà les col·leccions de revistes i documents de reunions de la JCC local. A més, vull donar les gràcies a l'Andreu Segura, que m'ha facilitat còpies d'algunes revistes i documents, com també la quasi totalitat de les fotografies que il·lustren l'article. Vull també donar les gràcies a en Quim Góngora per haver escanejat més de 150 documents i fotografies, al Marc Castells i a la Sandra Ballester, com també a en Xavier Domènech, per l'encàrrec i la paciència amb què ha encaixat les dificultats que un projecte d'aquestes característiques genera en l'autor. Amb tot, és segur que cal completar la documentació que encara pot romandre en algun calaix oblidat d'alguns dels seus protagonistes i esperar que treballs en altres localitats i en l'àmbit nacional circumscriguin aquest aspecte local en la seva dimensió justa.

En el casos que ha estat possible, he deixat que sigui la lletra mateixa dels protagonistes que s'expressi, ja que per primera vegada poden fer-ho en llibertat. Les circumstàncies en què es desenvolupen els esdeveniments que expliquem —la dictadura franquis-

ta i la transició— són mal conegudes. He intentat que el lector pugui conèixer la visió subjectiva que en aquells moments feien els joves de l'oposició.

He afrontat aquest repte sent conscient que cal sortir de la "historiografia de supervivència"⁹ que ens ha acompanyat aquests 25 darrers anys i que, en part, explica obllits massa interessats. Per tant, aquest és un article amb "esperit de combat" —no es pot ser equidistant entre els demòcrates i els franquistes—, que parteix d'un "partidisme legítim",¹⁰ és a dir, es reclama del partit que Andreu Castells va qualificar com l'"oposició".

Inicis

Tot i que en alguns papers podem trobar referències de l'existència formal de les joventuts comunistes a l'inici dels seixanta, el cert és que són un seguit de grupets poc coordinats i molt dispersos, més que no pas una autèntica organització política.¹¹ L'any 1964 la Unión de la Juventudes Comunistas de España ens diu que: "*Barcelona: También existe un comité local de la Juventud Comunista que orienta y dirige muchos círculos de la J.C. En la ciudad y la provincia. Un ejemplo de la conciencia y combatividad de la juventud catalana, es Vicente Cazcarra, condenado a muchos años en el Penal de Burgos, que tuvo un comportamiento heroico al ser detenido*".¹²

La memòria històrica de la JCC (l'any 1974) també coincideix a situar pels volts de 1970 un cert punt de partida: "*En Cataluña van apareciendo y consolidando grupos hasta que en julio de 1970 se crea el Comité Nacional y el Comité Ejecutivo de la JCC*". En aquells moments preparaven la "*Acción Democrática Nacional. Incorporando este movimiento juvenil en el marco político unitario de la Asamblea de Catalunya*".¹³

Domènec Martínez explica així aquests primers passos de l'organització nacional de la JCC i també de la de Sabadell, que situa en els moments fundacionals: "[...] participo en reuniones 'històriques' [...] em permeten conèixer membres del Comitè Executiu del PSUC: en Josep Pardell i Gabriel Alomar 'Gaspar Aribau' poc més tard. Un marc que em va permetre informar directament el CE del PSUC de l'activitat i presència de la JC de Terrassa. Ràpidament em van posar en contacte amb

gent de Sabadell que també destacava en el treball de la JC. Allà vaig conèixer el 'Celes', Celestino Sánchez i un tal 'Pere' de nom de 'guerra', entre d'altres. Més tard en Zamoro, Toni Aranda, Mercedes, etc."¹⁴

L'any 1969 es crea la Comissió Auxiliar del Comitè Executiu per a l'Organització de la JC de Catalunya. Martínez ens dóna detalls d'aquests primers moments:

"La dirigia en Josep Serradell 'Roman' en nom del Comitè Executiu del PSUC, hi participàvem per part de la JC, en Zacaries Blanqué (de la JC de Barcelona) 'Pere' (responsable de Sabadell), l'Alfred Amestoy (de la JC de Badalona i Barcelonès Nord), i jo mateix com a responsable de la JC de Terrassa. També hi van participar Joan Batista Güell 'Elías' i una mica més tard en Pau Verrié, per Barcelona, i en Pere Comas. [...] En Gregori López Raimundo va participar a diverses reunions. Aquest nucli es reunia cada setmana o cada 15 dies. El trajecte era el següent, en sortir de la feina (plegava a les 7 del vespre) recollia en el meu cotxe (millor dit: del meu pare, un magnífic 4-L) el 'Pere' a Sabadell, un cop a Barcelona recollia el Zacaries i en Serradell, i seguíem fins a Badalona, la casa de l'Alfred Amestoy. Quan s'acabava la reunió calia fer el trajecte a la inversa i deixar els passatgers a les seves poblacions respectives. Cal recordar que en aquella època no existien autopistes i les 'cites' sempre eren al carrer. Més de 10 minuts de retard equivalien a desaparèixer..., i tornar a recuperar el contacte."¹⁵

Figura 1. Bo d'ajut del míting organitzat per la Joventut Comunista de Catalunya, 28 de gener de 1977. Arxiu Andreu Segura.

Una dada que ens situa en aquesta idea del sorgiment de la JCC és que al mes de maig de 1969 a la galeria de menors de la Model de Barcelona, de 50 polítics detinguts probablement més de 30 eren militants de la JCC.¹⁶ D'aquests nuclis inicials es passa a la fundació de la JCC al juliol de 1970, precisament, en

7 Ibídem, p. 118 i 122.

8 Potser ens podríem afanyar i aprendre del que ha passat en altres àmbits, és a dir, quan els historiadors s'han adonat d'una determinada llacuna, han arribat tard.

9 Josep FONTANA (entrevista), *Espai de Llibertat*, núm. 12 (1998), p. 29.

10 A. ROVIRA I VIRGILI, *Història nacional de Catalunya*, vol. I. Barcelona: Pàtria, 1922, p. 1 i Eric HOBBSAWM, *Sobre la història*, Barcelona: Crítica, 1998, p. 134-140.

11 Domènec MARTÍNEZ, "La Joventut Comunista de Catalunya (JCC) (una visió molt personal)", *Taula rodona: Les organitzacions polítiques juvenils: Curs: Memòria de la Transició a Espanya i a Catalunya IV. Els joves de la transició*, Centre d'Estudis Històrics Internacionals Universitat de Barcelona, Barcelona: 26 de febrer 2002, p. 4 i *II Pleno de la Unión de Juventudes Comunistas de España. Extractos de la intervención de Elias Gutiérrez. Secretario General de la UJCE*, París: Mayo 1964.

12 *II Pleno de la Unión de Juventudes Comunistas de España*, op. cit., p. 26.

13 "Llamamiento del C.E. de la JCC", *Jove Guàrdia: Òrgan Central de la Joventut Comunista de Catalunya*, Nova època, Any v, núm. 3-4 (juny 1975), 15 de juny de 1975, p. 2.

14 Domènec MARTÍNEZ, op. cit., p. 9. Domènec Martínez va ser, quan secretari general de la JCC des de 1970 fins 1976, excepte l'interval del servei militar l'any 1971 el va substituir Joan Baptista Güell.

15 Domènec MARTÍNEZ, op. cit., p. 10.

16 Ibídem, p. 11 i Tesi 49. La nostra història, 2n Congrés de la JCC, 30-31 d'abril i 1 de juny de 1980.

algun lloc de Sabadell:

"La reunió constitucional va tenir lloc en una casa als afores de Sabadell un dia que feia molta calor, era el mes de juliol de 1970. La gent estava convocada en diferents cites de seguretat per arribar esglonadament al lloc de reunió. Era un dissabte al vespre. Les mesures de seguretat van ser molt estrictes i rigoroses, d'acord amb els criteris d'en 'Roman', Josep Serradell. A la reunió hi van participar unes 20 persones, responsables de la joventut comunista, vinguts d'arreu del país, i el mateix 'Roman' per part del Comitè executiu del PSUC, no recordo si hi havia algú més del 'partit'. La reunió va començar a les 8 del vespre i va concloure a les 9 del matí del diumenge. El resultat fou l'aprovació d'un document fundacional (tal vegada un manifest-programa), l'elecció d'una direcció política: el Comitè Nacional de la JCC i un responsable polític o secretari general."¹⁷

154

Tot sembla indicar que Sabadell era, doncs, un punt fort d'aquesta inicial JCC:

"A ciutats com Terrassa, Sabadell, Cornellà, El Prat, Sant Feliu, les ciutats dels Barcelonès..., l'organització de la Joventut Comunista era molt activa als barris, impulsant vocalies de joves, centres juvenils, setmanes de joventut, i posteriorment grups d'esplai. El front estudiantil era molt important a Barcelona, a Sabadell, a l'Hospitalet, a totes les grans ciutats. La JCC disposava de la xarxa de delegats d'estudiants de batxillerat més important de Catalunya, capaç de mobilitzar en assemblees i manifestacions milers d'estudiants."¹⁸

Els inicis de la JCC es relacionen també amb Sabadell pel que fa a la creació de l'aparell de propaganda. Els responsables de l'aparell nacional de pro-

paganda de la JCC eren de Sabadell i se'n van anar a viure a les Fonts de Rubí.¹⁹

Si entrem a analitzar la JCC de Sabadell, podem dir que en van ser responsables des de, probablement 1967,²⁰ Pepe Martínez, Joaquín Zamoro, Pedro Martínez, Celestino Sánchez, Mercedes López, Antoni Aranda (molts, representants sindicals i posteriorment dirigents de CCOO; de fet Zamoro i Aranda van acabar essent secretaris locals del PSUC), Josep M. Riera –més tard secretari general de l'organització nacional de la JCC–, Joan Armenteras, Joan Soliva, Jordi Serrano i Antoni Suárez. Molts dels líders de l'antifranquisme sabadellenc –inclosos els del PSUC– van sortir de la JCC. La JCC era una organització de base essencialment obrera i tenia els seus feus a Torre-romeu, el Poblenou, la Creu de Barberà i Ca n'Oriac. L'home clau del procés de reorganització de les JCC va ser Antonio González, que va venir de França i donà un caire més modern i obert als joves comunistes, que els féu créixer i connectar amb les necessitats dels joves del moment. Era l'any 1968. Fins aquell moment l'organització local es relacionava amb la direcció nacional del PSUC amb Josep Serradell, *Roman*, que els joves coneixien per *Miró*. L'any següent (1969) és quan els joves dirigents de la JCC fan el primer curset ideològic i ho fan amb Jaume Viladoms, un home que ve del POUM i que relliga el fil perdut de la història entre la II República i el nou antifranquisme.²¹

JCC Sabadell

Conferències i plens

En aquest capítol farem referència a l'organització interna de la JCC local a partir, fonamentalment, de la documentació de reunions del comitè local, de plens

17 Domènec MARTÍNEZ, *op. cit.*, p. 11-13.

18 *Ibidem*, p. 14.

19 Evidència verbal de Domènec Martínez, gener de 2002.

20 Andreu Castells ho situa a "A finals del 1967" i afirma que el secretari general fou "Manuel Morante ajudat per Pedro Martínez, Francisco Aguilar, José Bravo, José Fernández Jiménez, Joaquín Zamoro, Celes Sánchez." A. CASTELLS, *op. cit.* vol.VI, p. 28.16 i 29.10. Només la història oral pot ajudar-nos a perfilar aquests moments previs a la constitució formal.

21 Jordi SERRANO, "La JCC a la ciutat de Sabadell. La memòria democràtica 1939- 1976", *El 9 Punt*, 17.12.2001, p. 9-11.

22 Arxiu Jordi Serrano (d'ara endavant AJS), *Reunió de la JCC de Sabadell*, mitjan 1974, 6 f.

23 AJS, *II Conferència JCC Sabadell, 1975*. 12 f. [editats] JCC Sabadell. Hi ha dos documents, un editat, i els documents de cada responsable fotocopiats. "Informe proyecto de organización de la JCC de Sabadell", 8 f. [fotocopiats]. Aquest tipus de documents, pel caràcter intern i clandestí que tenen, són bastant versemblants tot i les cauteles que sempre cal tenir-hi.

de l'organització i de les conferències locals, que és així com es denominaven les reunions de responsables.

Reunió de la JCC de Sabadell (mitjan 1974)²²

En la documentació d'aquesta reunió es parla del que signifiquen les actuacions policials al Poblenou i a Torre-romeu i de les lluites contra l'assassinat de Puig Antich. La JCC ja té militants –camaradas– i cercles al moviment obrer i a l'Escola Industrial. Sobre els altres instituts es diu que *"llegamos a la mayor parte de los centros, siendo ya la organización que tenemos más fuerza en el movimiento de bachilleres"*. També s'informa de la creació de l'organització al centre de la localitat: *"En este punto se informa sobre los avances en la creación de la organización en el centro de la localidad"*. Un detall de la reunió ens fa avinent el tipus de debat ideològic que s'hi produïa:

"Un camarada pregunta porque tenemos que aliarnos con la burguesía. Se contesta que nuestro objetivo actual es el derrocamiento de la dictadura e instaurar un sistema de libertades democráticas."

Es donen consells sobre las *"medidas de seguridad [...]. Continuamente vemos caídas de organizaciones y grupos y que algunas veces ocurren por imprudencia [...]. Hay que vigilar sobre todo al ir a hacer alguna acción y al ir a reuniones, que no nos sigan"*. Com veurem, no és una qüestió estètica. Es parla de crear l'Assemblea Democràtica de Sabadell (ADS).

II Conferència JCC Sabadell (1975)²³

En l'informe d'organització podem veure el tipus de militància que es buscava: *"Todo esto hace que la juventud no esté dispuesta a someterse a una estricta disciplina organizativa"*. Es parla d'una organització: *"de educación, abierta, de lucha y flexible [...]. No podemos pretender movilizar a los jóvenes si no es a partir de sus problemas concretos"*. Una de les troballes de l'acció política fora de les institucions i clau per explicar l'èxit del treball clandestí de la JCC és, en paraules del moment: *"Ligar a todo joven comunista a un trabajo de masas"*.

Hi ha cercles i comitès de barri formats pels responsables dels cercles: sud, nord, centre, est, oest. A la zona oest s'inclou Sant Quirze. L'autor fa una referència a les paraules de Gregori López Raimundo a la III Conferència del PSUC:

"La JC debe tener un carácter amplio y flexible, combinar la tarea de educación y de lucha política con actividades culturales, deportivas y recreativas y apoyarse preferentemente en formas de acción abiertas, legales o para-legales, que fundan a los jóvenes comunistas con millones de otros jóvenes preferentemente menores de 20 años."

Es parla de cercles oberts. Els temes que es proposen com a eixos del debat dels cercles són, sorprenentment, sexualitat, cine, poesia, família, etc. La cotització és de 100 pessetes al mes. Es parla de fer cercles a les fàbriques i de crear un moviment obrer juvenil.

El comitè local (CL) està format pels responsables polític, d'organització, de propaganda, d'educació, d'unitat, de centres culturals, de grups d'esplai, de moviment obrer, d'empreses, de batxillers, de l'Escola Industrial, i pels responsables de tots els fronts i de tots els barris. El secretariat del CL es reuneix cada setmana. Els comitès tenen possibilitat d'escollir els responsables:

"Son elegibles y por tanto revocables en cualquier momento, debido a las condiciones que nos impone la clandestinidad, esto no puede realizarse como sería normal en una situación de legalidad, esto nos obliga a utilizar la cooptación..."

Ens trobem en un moment d'optimisme generalitzat en la JCC local:

"Somos la única organización, a parte del partido, con revista local [...] los que tiramos más hojas, los que entregamos más dinero –si se observan las listas de Jove Guàrdia vamos siempre los primeros."

En aquests anys, però, sempre trobem una referència als condicionants de la clandestinitat i els seus perills; el responsable d'organització dedica un apartat a les mesures de seguretat:

"En estos momentos en que el régimen da sus coletazos finales, debemos agudizar nuestra vigilancia [...] Los

Fotografia 1. Miting per a la joventut, la llibertat i el socialisme celebrat a Sabadell el 28 de gener de 1977. (Arxiu Andreu Segura.)

sinistros funcionarios de la BPS no cesan en sus persecuciones, y la JC junto con el Partido es uno de sus principales objetivos."

Les relacions amb el PSUC es defineixen així:

"La JCC es una organización independiente del PSUC, es decir, tiene sus propios órganos de dirección y su propia dinámica de discusión. El centralismo democrático del Partido no afecta para nada a la JCC, es decir, si el Partido toma una decisión esto no es forzosamente mandato para nosotros."

En l'informe polític²⁴ es parla de les mobilitzacions estudiantils i de preparar les eleccions de delegats. En aquest moment, i derivat dels acords del PSUC amb Bandera Roja, alguns militants entren a la JCC:

"Saludamos con gran satisfacción el ingreso en la JCC de nuestra localidad, de militantes de la organización BR o próximos a ella."

El document editat acaba "por la juventud, por la democracia, por el socialismo".

En una reunió del CL de Sabadell posterior a la II Conferència, probablement al primer trimestre de 1976,²⁵ s'informa d'una reunió a les escales de la CNS de 200 joves treballadors i de la preparació de la celebració, l'1 de juliol de 1976, del VI aniversari

de la JCC. Es fa una crida a la participació en la Marxa de la Llibertat i es proposa que hi vagin 10.000 joves. L'home clau d'aquesta iniciativa serà Isidre Elies.²⁶

III Conferència de la JCC de Sabadell (abril de 1976)²⁷

En aquesta reunió hi participen uns 100 militants i hi són convidats la JGR, l'MCC i Cristians pel Socialisme.²⁸ En l'informe polític i en el d'organització es van fent passos cap a obrir l'organització:

*"Hasta hoy y por razones claras de clandestinidad [...] considerábamos militante de la JCC a los que asistían normalmente a los círculos, a un número reducido de 6 ó 7 militantes, que entraban después de unos cursillos más o menos largos [...]. La JCC no debe ser el partido de los jóvenes [...]. La JCC debe ser una organización donde quepan todos los jóvenes dispuestos a participar, de una forma u otra, con mayor o menor intensidad, en la construcción del socialismo en la libertad [...] los círculos deben organizarse a partir de donde se encuentran los jóvenes (centro cultural, empresa, grupos de esplai, centro estudiantil, club deportivo, grupo de amigos) [...]"*²⁹

En un número extra del portaveu de la JCC de Sabadell, *Unió Jove*, trobem una informació detallada de l'esdeveniment. No era gaire normal que 100 militants es reunissin en la clandestinitat. L'organització interna es va eixamplant i sofisticant, ara ja compta amb comissions de: centres juvenils, grups d'esplai, unitat, educació, dona, exèrcit, moviment obrer, organització, premsa, propaganda, cristians. Se'n proposa una d'FP i una de finances.³⁰ Es respira el pas d'unes actituds defensives a unes d'ofensives:

"[...] las libertades hay que imponerlas³¹ [...] cuantos jóvenes han aprendido estos días [document 95, pavelló esports, vaga general] lo que significa la unidad, la libertad, los intereses comunes de todo el pueblo por tener un Ayuntamiento democrático, para terminar con la represión. [...] La participación de más de 2.000 jóvenes en el festival del 22 de febrero, organizado por los '95' en el Palacio de Deportes es otra muestra de lo que decimos. Los gritos de 'llibertat', 'amnistia', 'Visca Catalunya Lliure', y 'Burrull dimite, el pueblo no te admite' coreado por todos los asistentes [...]. Hoy podemos decir que la

*JCC estamos enraizados en nuestra ciudad. Tenemos capacidad para movilizar y dar alternativas a todos los sectores de la juventud de nuestra ciudad.*²²

Per primera vegada trobem referències a l'estratègia d'actuar públicament:

*"Es preciso que a nivel local, en los barrios, en los movimientos de masa, aparezcan los nombres y apellidos de los jóvenes más destacados de nuestra organización [...]. Somos una organización con voluntad democrática³³ [...]. Queremos ser el medio que aglutine a todos los jóvenes que desean una sociedad más justa, que anhelan la paz, el progreso y la libertad."*³⁴

De cara als moviments juvenils, es va perfilant una nova estratègia innovadora, que efectivament tirarà endavant, concretament la vinculació dels moviments juvenils a l'ADS: "*La creación de una coordinadora de grupos políticos juveniles...*" i la creació d'una taula de moviments i entitats juvenils de Sabadell que s'adhereixi a l'ADS i a la Taula de Moviments Juvenils de Catalunya. Es proposa passar de la coordinadora de centres juvenils a la creació d'una federació de totes les vocalies de joves i centres culturals de Sabadell.³⁵

En la mateixa revista podem veure com l'acció no es limita a trobades generals, sinó que, al mateix temps, hi ha reunions de comissions, per exemple de barris, en què assisteixen 45 militants, el ple de l'organització de la Creu de Barberà³⁶ o de Gràcia.³⁷

La JCC celebra el sisè aniversari el juliol de 1976. Entre 1.500 i 3.000 joves es troben a Castellerçol i són dissolts a punta de metrallera per la Guàrdia Civil.³⁸ A Sabadell aquesta celebració també devia ser important perquè "ha sigut patent la forta repressió policial de la qual ha estat objecte l'organització."³⁹ Quatre mesos abans, la JCC va pintar a la façana, nova de trinca, de la comissaria de Policia de Sabadell: "Amnistia i llibertat. JCC".⁴⁰

157

II Conferència Nacional de la JCC (3 d'octubre de 1976)

Durant tots aquests anys la participació de la JCC de Sabadell en les reunions de l'organització nacional són nombroses i significatives: la I Conferència Nacional JCC (agost de 1973), el I Ple del Comitè Nacional de la JCC (novembre de 1974), el II Ple del Comitè Nacional de la JCC (31 de desembre de 1975) o el II Ple del Comitè Nacional de la JCC (gener de

24 AJS, "Informe político", *II Conferència JCC Sabadell*, 1975. JCC Sabadell, 12 f.

25 AJS, "Resum de reunió del CL Sabadell" [primer trimestre de 1976?], 2 f.

26 Jordi SERRANO, *La JCC a la ciutat de Sabadell... op. cit.*, p. 11.

27 AJS, "Tareas de la JCC de Sabadell ante la actual situación política", *III Conferència JCC de Sabadell*, abril de 1976, 4 f. i "Bases de discusión sobre la organización de la JCC en Sabadell", 2 f.

28 AJS, "III Conferència de la JCC de Sabadell", *Jove Guàrdia*, Any v, núm. 3, Nova època, núm. 10 (maig 1976), p. 9.

29 *Unió Jove...*, any vi, extra núm. 4 (abril 1976), p. 9.

30 *Ibidem*.

31 AJS, "Tareas de la JCC de Sabadell ante la actual situación política", *III Conferència JCC de Sabadell*, abril de 1976, 4 f. i AJS, "Bases de discusión sobre la organización de la JCC en Sabadell", 2 f.

32 *Unió Jove...*, any vi, extra núm. 4 (abril 1976), p. 9, *III Conferència JCC*, p. 4.

33 *Unió Jove...* *ibidem*.

34 *Ibidem*, p. 10.

35 *Ibidem*, p. 11.

36 *Unió Jove...*, any vi, núm. 6 (agost-setembre 1976).

37 *Unió Jove...*, any vi, núm. 8 (15 de novembre de 1976).

38 AJS, "Carpeta documents", *II Congrés de la JCC*, 30, 31 d'abril i 1 de juny de 1980, i *Jove Guàrdia*, any v, Nova època, núm. 3, extraordinari (juliol de 1976).

39 *Unió Jove...*, any vi, núm. 5 (1 de juliol de 1976), p. 1.

40 *Diario de Sabadell*, 20.03.1976.

1976).⁴¹ El secretari general de Sabadell era membre del Comitè Executiu de la JCC i cal destacar el gran paper jugat per Josep M. Riera, que va substituir Domènec Martínez al capdavant de l'organització el 3 d'octubre de 1976 en la II Conferència de la JCC:

"S'havia demanat permís per fer-la legalment, però davant la negativa es fa 'clandestina' [crec recordar en uns baixos d'un institut de Barcelona]. Hi van assistir tres-cents delegats de més de seixanta localitats de Catalunya. Hi foren presents Àngel Ezama, que era el cap visible del secretariat polític de la UJCE, i Gregori López Raimundo, secretari general del PSUC, que per primera vegada es va deixar fotografiar en una reunió nombrosa de militants. També hi assistiren representants de diferents organitzacions i moviments de joventut, expressament invitats [...]. La II Conferència va escollir un Comitè Nacional de vuitanta-vuit membres, format pels responsables de les organitzacions més importants i de gairebé la totalitat de les comarques [...]. Josep M. Riera va resultar elegit nou secretari general de la Joventut Comunista de Catalunya."⁴²

IV Conferència de la UJCE, Sentmenat (octubre de 1976)⁴³

Es pretenia fer la reunió a Madrid a l'abril, però va ser detinguda tota la direcció de la UJCE. El 15 de juny surten de la presó i la reunió s'acaba celebrant a Sentmenat. La IV Conferència de la UJCE se celebra, clandestinament, els dies 10 i 11 d'octubre al semina-

ri de Sentmenat. Els actes públics es fan a l'església de la Verge de Montserrat al Guinardó. Hi assisteixen 196 delegats, Pilar Bravo (del CE del PCE), Antoni Gutiérrez Díaz (del CE del PCE i del PSUC) i Massimo D'Alema (secretari general de la Federació Juvenil Comunista d'Itàlia, la FGCI). El terrassenc Domènec Martínez va ser escollit responsable d'organització de la UJCE, fet que va provocar que el sabadellenc Josep M. Riera fos escollit secretari general de la JCC.

Comitè local de la JCC de Sabadell (18 de setembre de 1976)⁴⁴

En els documents d'aquesta reunió podem veure, però, que el clima de repressió es viu encara d'una manera molt viva:

"¿Es que en Sabadell no estamos viviendo estos días un clima de represión fascista que recuerda los peores años del franquismo?"

El CL es dol que no es pugui fer un homenatge a Josep Moix:

"Muestra de ello es la discriminación notoria a las fuerzas progresistas como la denegación del permiso en el acto homenaje al alcalde Moix."⁴⁵

Però es fa evident que es van conquerir espais de llibertat:

"El actual gobierno se plantea la urgente necesidad de acabar con la CNS, antiguo baluarte del franquismo y

41 *II Congrès de la JCC*, 30, 31 d'abril i 1 de juny de 1980 i *Jove Guàrdia*, any VI, núm. 3, Nova època, núm. 7 (gener, 1976).

42 Domènec MARTÍNEZ, *op. cit.*, p. 18-22.

43 *Ibidem*.

44 AJS, "Comitè local JCC Sabadell", 18 de setembre de 1976, 2 f.

45 *Ibidem*.

46 AJS, *I Ple de la JCC de Sabadell*, 14 de novembre de 1976, 14 f.

47 *Unió Jove...*, any VII, núm. 1 (4 de desembre de 1976), p. 2.

48 *Ibidem*.

49 AJS, "Por la Joventut Comunista de Catalunya la Libertad", informe al *I Ple de la JCC*, 14 de novembre de 1976, 4 f., p. 2 i 3.

50 *Unió Jove...*, any VII, núm. 1 (4 de desembre de 1976), p. 2.

51 AJS, *I Ple de la JCC de Sabadell*, 14 de novembre de 1976, 14 f.

52 *Ibidem*.

53 *Ibidem*.

54 *Ibidem*.

55 *Unió Jove...*, any VII, núm. 1 (4 de desembre de 1976), p. 4.

hoy totalmente destruido y utilizado como plataforma legal de las organizaciones obreras."

Són moments en què s'inicien uns tímids sentiments de desconcert; a la reunió es parla ja de "ruptura pactada".

I Ple de la JCC de Sabadell (14 de novembre de 1976)⁴⁶

Aquesta reunió se celebra probablement a Sentmenat i compta amb la presència de 200 militants. El lema de la conferència era "*Por la Joventut Comunista de Catalunya de la libertad*". És potser el punt culminant de l'organització, que probablement arriba a més de 300 militants. Cal recordar que la legalització encara trigaria uns quants mesos. La revista *Unió Jove* informa sense embuts de la composició de la mesa:

"Presidía la mesa; el Secretario General de la JCC Josep M. Riera, Jordi Serrano, Josep Llop, Francisco Granados, Pedro Gil, Joan Soliva, Joan Avellaneda, y Joan Pallisé (miembro del comité ejecutivo) [...]. También estuvieron Celestino Marín y Francisco Trives, miembros del Comité Local del PSUC."⁴⁷

S'escull, de secretari general, Joan Soliva. El CL va ser escollit directament per la militància. Es reben les adhesions de MJCC, MJSC, JSAN, JGR, CJR i joves dels PSOE.⁴⁸ És un dels primers actes d'ofensiva clara i contundent contra la dictadura. De fet, es fa una reunió clandestina i es publiquen en una revista també clandestina els noms i cognoms dels responsables. La sortida a la llum pública de l'organització havia fet el primer pas. Però se'n preparaven més, per exemple crear el "carnet-adhesió" i organitzar una setmana de sortida al carrer sense embuts entre el 27 de novembre i el 5 de desembre de 1976, que consistia a vendre la revista al carrer, penjar cartells, estendre's als pobles de la comarca. Es proposa també la realització d'un míting⁴⁹ perquè "*queremos romper con el trabajo clandestino*", que tindrà lloc el dia 28 de gener de 1977, és a dir, tres mesos més tard. De tota manera, no era fàcil aquells dies tenir una visió clara de la situació, encara es diu "*no al reformismo*"⁵⁰ i hi havia molts obstacles insalvables:

"Para que se acelere este proceso y se decante por la ruptura, el único camino son las movilizaciones."

Es va perfilant l'estratègia de cara als moviments socials, es fa una crida a fer "secretariats pro-congrés" a tota la comarca i es fa un repàs als diferents "fronts" de l'organització:⁵²

Sindical:

"[...] a raíz de las últimas elecciones sindicales, en diferentes ramos han sido elegidos enlaces juveniles, que han jugado un papel destacado, en las últimas huelgas en nuestra localidad."

Estudiantil:

"El ejemplo está en los miles de jóvenes que mobilizó la Junta de Delegados durante la huelga general de febrero."

Centres Juvenils:

"Los centros juveniles que en otro tiempo fueron los que rompiendo el silencio iniciaron el movimiento juvenil en Sabadell, vemos que han entrado en una situación de crisis". Existeix, però, la coordinadora de centres culturals o juvenils.

I grups d'esplai:

"Muchos miembros de la JCC son monitores [...]. Hasta hoy nuestra organización incidía en este frente a partir de una comisión muy reducida y que sólo podía incidir a nivel de coordinadora de grupos d'esplai."

Encara calia reivindicar coses evidents:

"[...] La abolición del servicio social monopolizado por la Sección Femenina, la supresión de asignaturas como las 'enseñanzas del hogar [...].'"⁵³

Es passa d'una organització de cercles oberts en "fronts" als col·lectius territorials.⁵⁴ La base de l'organització la constitueixen fins ara els "cercles". Eren grups petits de 6 persones. Hi havia el responsable polític, el d'organització, el de finances i el de propaganda. Es va demostrar com un esquema organitzatiu molt adequat per treballar en la clandestinitat. És un esquema molt participatiu i democràtic, ja que obliga els militants a tenir una actitud molt autònoma i creativa. En aquest moment les expectatives de creixement eren molt grans i es va optar per dotar-se d'una estructura organitzativa que fes possible l'enquadrament dels centenars de militants que s'esperaven. No va ser així i aquesta decisió va accelerar la crisi, quan encara no s'albirava la llibertat. El I Ple de l'organització de Sabadell de la JCC es va acabar amb el record de Lluís Companys i Jaume Viladoms.⁵⁵

Mítting de la JCC de Sabadell (28 de gener de 1977)

El procés de sortida a la llum pública és un procés llarg i complicat. De fet, el dissabte 29 de maig de 1976 es va autoritzar el primer mítting del PSUC a Catalunya, que es va fer a Terrassa. La JCC de Sabadell va fer un acte públic el 17 de gener de 1977 a l'Institut Pau Vila. En aquest acte es van dir coses com:

"No es tracta de negociar la llibertat i la democràcia sinó de com s'hi arriba [...]. Per guanyar els nostres drets juvenils hem de conquerir la democràcia per a Catalunya."⁵⁶

Pocs dies més tard la revista *Unió Jove* anuncia el mítting de la JCC per al dia 28 de gener de 1977.⁵⁷ La situació era rocambolesca ja que, encara a l'abril, Jordi Castán, un dels responsables de la JCC, escrivia:

"[...] han sido prohibidos expresamente por el Gobierno Civil: Gràcia y Horta –en Barcelona–, Badalona, Arenys de Mar, Igualada, Catella, Sant Feliu, Montblanc y también la presentación central que había convocado el Comité Ejecutivo para celebrarla en un teatro de Barcelona."⁵⁸

El lloguer de la Faràndula va costar 15.000 pessetes més 2.000 de l'equip de so, i el va fer efectiu Josep M. Riera en nom del Comitè Local de Sabadell.⁵⁹

La revista *Unió Jove*, que publica íntegres els parlaments en una edició especial, en fa la crònica:

"1.500 joves en el I mítting de la JCC. Per la Joventut, la llibertat i el socialisme!"

"El día 28 de enero se celebró en el Teatro La Farándula el primer mítting juvenil en Catalunya desde la guerra civil [...]. Se gritó llibertat, amnistia, estatut d'autonomia, v (visca), v (visca) joventut comunista, derecho de voto a los 18 años, sí, sí, sí Dolores a Madrid; juventud, unidad, socialismo en libertad, etc. [...]. Intervinieron: Joan Avellaneda sobre la juventud como sector social marginado, Rosario Vera sobre la problemática social de la joven, Manuel Ramírez sobre el joven trabajador, Francisco Molina sobre el joven estudiante, José Navas sobre el joven y el tiempo libre, Jordi Serrano sobre la unidad de los movimientos juveniles, Joan Soliva sobre qué es la JCC i finalmente cerró el acto Josep M. Riera Secretario General de la JCC."⁶⁰

Va moderar i presentar l'acte Imma Tort de Val. Es va acabar cantant *Els segadors* i *La Internacional*. Es repartirem fulls amb la lletra, ja que la gent no les sabia.⁶¹ Es conserven els originals de les salutacions de totes les forces polítiques i entitats que s'adheriren a l'acte: JSAN, PSAN, FNC, JSC, PSOE, UJCE, MJCC, CJR, TSU, i del comitè local del PSUC de Sabadell amb una frase de Dolores Ibárruri; també de diverses organitzacions locals de la JCC i de *Miró*, Josep Serradell.⁶² El *Diario de Sabadell* informa que hi havia moltes pancartes i també en fa la seva particular crònica:

56 AJS, *Discurs de la presentació pública de les JCC a l'Institut Pau Vila*, 17 de gener de 1977, 2 f.

57 Jordi SERRANO, *Unió Jove*..., any VII, núm. 2 (13 de gener de 1977), p. 8.

58 *Jovent: Portaveu de la Joventut Comunista de Catalunya*, núm. 3 (abril de 1977), p. 4-5.

59 AJS, *Rebut: Teatro La Farándula*, 13 de gener de 1977 i 28 de gener de 1977. El rebut porta el segell de la JCC.

60 *Unió Jove*..., any VII, núm. 3 extra (febrer de 1977).

61 AJS, *Mítting JCC, La Internacional i Els segadors*, full de mà.

62 AJS, *Salutacions al mítting JCC Sabadell*, carpeta.

63 *Diari de Sabadell*, 29.01.1977.

64 *Jovent*..., núm. 1 (febrer de 1977), p. 6.

65 Suposem que el *I Ple* es pot considerar com a *V Conferència*. Hi ha errors en la documentació consultada pel que fa a la numeració de les conferències locals.

66 AJS, "Les tasques de la JCC a Sabadell", informe de la *IV Conferència*, 23 d'octubre de 1977, Col·legi Nostra Llar, 13 p.

67 "Hacia el I congreso de la JCC. V Conferencia local de la JCC, 23 octubre 1977", *Can Oriach*, núm. 102 (novembre de 1977), p. 45 i *Mundo Diario*, 28.10.1977.

68 *Mundo Diario*... ibídem.

69 *Jovent*..., núm. 3 (abril de 1977), p. 3.

"Los asistentes han coreado repetidamente: 'Llibertat, amnistia i estatut d'autonomia', también: 'dimisión Gobierno Suárez' y 'Dimisión Martín Villa'. En la primera fila de platea permanecen vacías siete butacas a modo de homenaje por los muertos en reciente atentado [el mateix dia hi ha un atemptat a Madrid]"⁶³

Joan Claris, redactor habitual de la revista local, escriurà a *Juvent*:

"[Era] el primer míting de la JCC arreu de Catalunya, sino a més que fos el primer míting de joves realitzat des de 1936 [...]. Quan el míting ja era acabat, molts de nosaltres encara no ens creiem que l'haguessin autoritzat."

Segurament és el moment culminant de la trajectòria de l'organització.⁶⁴

V Conferència⁶⁵ (23 d'octubre de 1977)⁶⁶

La reunió se celebra per primera vegada en llibertat al Col·legi Nostra Llar de Sabadell. Es tractava d'una reunió preparatòria del I Congrés de la JCC i hi van assistir 80 delegats en representació de 240 militants. La mesa estava formada per Carlos Gómez, Jordi Serrano, Pere Vila, Francisco Granados, Josep Palau –del Comitè Executiu de la JCC– i Pere Ros del CL de Sabadell del PSUC. És escollit secretari general Jordi Serrano.⁶⁷ En relació al PSUC, es deia: "*nuestra independencia organizativa es total, si bien existe una unidad ideológica*"⁶⁸.

Es passa de col·lectius de barri a col·lectius de zona. Zona nord: Ca n'Oriac, Can Deu, Can Puiggener, la Plana del Pintor; zona sud: Campoamor, Espronceda - la Creu, Sant Oleguer, les Termes; zona est: Torre-romeu, el Poblenu; zona oest: Can Rull, Cifuentes, els Merinals, Via Alexandra; zona centre: Centre, Gràcia, Can Feu, la Creu Alta, la Concòrdia. El concepte de militància canvia, es parla de:

"Combinar las diversiones, la juerga, las reuniones y la lucha revolucionaria" formen el que anomenen "*el carácter de la JCC.*"

En l'informe de finances es parla de passar d'un dèficit de 150.000 pessetes (de feia anys) a un de 62.000. Sembla que en dos mesos s'han recaptat 80.000 pessetes. Els conceptes de l'informe de finances ens

161

Figura 2. Cartell anunciador del míting, 28 de gener de 1977. (Arxiu Jordi Serrano.)

donen informació de les fonts de finançament: balls, venda, propaganda, festes, col·lectes entre militants del PSUC i simpatitzants.

Els símptomes de crisi són evidents. En l'àmbit social, es parla –com ja es va fer al novembre del 76– del fet que els centres juvenils "*se han convertido en el lugar de reunión de los cuatro revolucionarios de turno*". Les coses estan canviant. Per la seva banda, en l'informe de batxillers es diu: "*creemos que el año pasado los colectivos fracasaron*". En l'àmbit intern es diu que:

"La crisis, la inestabilidad de la JCC, viene dada por toda una serie de factores y contradicciones que se producen en el seno de nuestra organización y en la sociedad misma que dificultan el buen funcionamiento."

Les expectatives de crear una gran organització en llibertat no es compleixen.

I Congrés de la JCC (11, 12 i 13 de novembre de 1977)

L'abril de l'any 77 s'anuncia el I Congrés de la JCC.⁶⁹ La participació de delegats de Sabadell és molt nom-

brosa. Són escollits per al comitè executiu tres sabadellencs: Josep M. Riera (secretari general), Joaquim Tres i Joan Soliva.⁷⁰

I Congrés de la UJCE (maig de 1978)

La UJCE va celebrar el I Congrés el mes de maig del 78, amb una presència de 558 delegats. Josep Palau fou escollit secretari general.⁷¹ De 21 delegats del Vallès Occidental, 7 són de Sabadell.⁷² Pere Vila és representant i portaveu de la comissió de moviment juvenil i Jordi Serrano, portaveu de la JCC.⁷³

Comitè Local de la JCC Sabadell, Rocafort (20 de maig de 1978)⁷⁴

162

A l'inici de la reunió es parla que "la situació és complicada, no desastrosa". El representant del PSUC planteja la necessitat de "deixar de ser un partit de lluita i passar a partit de govern amb alternatives". Sembla bastant eloqüent el problema i les seves raons. Potser petites anècdotes com aquesta expliquen més coses que moltes altres anàlisis. Els dirigents de la JCC local parlen de les dificultats d'organitzar el nou model de col·lectius —es diu que n'hi ha 14— i que hi ha "crisi de militància" o "crisi a nivell d'organització", mentre que el representant de la direcció nacional planteja "deixar l'esperit de dramatització".

Secretariat del Comitè Local de Sabadell (25 d'octubre de 1978)⁷⁵

En aquesta reunió es palesa un gran nivell de descontentament en la valoració de la IV Conferència Nacional de la JCC. És difícil contextualitzar les crítiques sense tenir present una investigació de més abast; deixem, doncs, mostres d'aquesta situació:

"[...] l'anàlisi de la nostra 'crisi'. No veiem del tot clares les propostes per 'sortir-ne', perquè pensem que són lluny de la realitat [...]. No creiem que vagin quedar recollides les aportacions o punts de vista diferents [...]. Expresssem la nostra preocupació per diferents fets que es succeïren al llarg de la IV Conferència i *aboguem* per una solució satisfactòria dels mateixos."

Es suscita la necessitat de replantejar-se moltes coses: "[...] fomentar la participació, creant les bases d'un nou moviment juvenil de la llibertat, trobant-hi també el sentit de realització personal que ha de tenir per a tots nosaltres."

VI Conferència (hivern de 1978)⁷⁶

Aquesta reunió es celebra als locals de la Cooperativa La Sabadellenca i compta amb la participació de 42 militants.⁷⁷ Es pretén, d'una banda, "*lograr plena fusión de la organización con el movimiento juvenil*". I, d'una altra, preparar les imminents primeres eleccions municipals. Es fan ressò de l'ocupació del

70 AJS, "Resolució política general", *I Congrés de la JCC*, Barcelona, 13 de novembre de 1977, fullat p. 4.

71 Domènec MARTÍNEZ, *op. cit.*, p. 18-22.

72 AJS, *Delegats al I Congrés UJCE del Vallès Occidental*, Barcelona, 7 de maig de 1978, 2 f. Delegats del Vallès al Congrés de la UJCE: Joaquim Tres, Jordi Castán, Joan Soliva, Andrés Sánchez, Albert Farré, Xavier Marcet, Xavier Navarro, Joaquim Mestre, Andreu Segura, Rosario Menor, Manuel Pulgarin, Antonio Cuadrado, Manolo García, Imma Tort, Andreu Vilà, Joan Armenteras, Jordi Serrano, Montse Balagueró, Toni Suárez, Pere Vila, Josep M. Riera.

73 AJS, "Informe político", *VII Conferència Local de la JCC Sabadell*, tardor de 1979, 9 f.

74 AJS, *Acta reunió Comitè Local JCC Sabadell, Rocafort*, 20 de maig de 1978, 8 p. [manuscrita].

75 AJS, *Acta del Secretariat del Comitè Local de Sabadell*, 25 d'octubre de 1978, 2 f. i AJS, *Valoració de la IV Conferència nacional de la JCC*, 2 f.

76 AJS, "Informe de las tareas de la JCC de Sabadell en el movimiento juvenil", *VI Conferència Cooperativa la Sabadellenca*, primer trimestre de 1979, documents diversos.

77 El Comitè Local estava format per: Jordi Serrano, Toni Suárez, Pere Vila, Juan Francisco Sánchez, Andreu Segura, Pepe Aceituno, Pepe Jiménez, Antonio Soto, Paco Granados, Manuel Vilchez, F. García, Jordi Martí, Isabel Pérez, Emilio Rodríguez, Carlos Gómez, José Nieto, Josep M. Queralt, Paco, Manolo Carmona, Maria Antonia Pérez, Jesús.

78 AJS, "Informe político", *VII Conferència Local de la JCC Sabadell*, tardor de 1979, 9 f.

79 Jordi SERRANO I BLANQUER, *Memòria i desmemòria de la Transició entre els joves*, *Curs: Memòria de la Transició a Espanya i a Catalunya iv. Els joves de la transició*, Centre d'Estudis Històrics Internacionals Universitat de Barcelona, Barcelona, 2002.

Casal Pere Quart: "Tenemos ya los locales de la Rambla". La idea era fer-hi un casal de joves i llavors reivindicar-ne un a cada barri:

"Si somos capaces de dar una vida activa y agradable al Casal, será mucho mas fácil reivindicar otros casals, pero si este funciona como una mierda, seguro que nadie se gasta un duro para hacer otro."

L'organització encara es defineix com "una organización de formación y de lucha" i analitza la difícil relació entre la JCC i els moviments socials:

"La presencia de los comunistas en las entidades no debe responder nunca a una planificada 'ocupación de las entidades', sino a los intereses de cada uno de nosotros en nuestro tiempo libre. Nuestra presencia activa en el movimiento juvenil debe ser la forma de potenciar este movimiento."

Proposa la constitució del Consell Municipal de la Joventut a partir de la Taula de Joves (40 entitats), el Consell de Forces Polítiques Juvenils (9 organitzacions) i la Coordinadora de Seccions Juvenils de les centrals sindicals (CCOO, USO i CSUT). Ja hi ha la Comissió Mixta de Gestió del Patrimoni Juvenil formada per aquests tres organismes.

Preparen també les eleccions municipals, proposen un programa, una regidoria de joventut i dos candidats, Manel Ramírez i Antoni Suárez, però intueixen mals averanys:

"No bastará con tener posiblemente un concejal de la JCC, si no hay una presión del movimiento juvenil a través del Consell, o se nos duerme el concejal, o se sentirá completamente impotente para llevar a cabo una política correcta sin el respaldo y control de la Juventud, en medio de la pesada máquina burocrática del Ayuntamiento, y, una vez más, las cuestiones juveniles pasarán a un segundo plano, al olvido y la marginación de siempre. [...] El Consell no debe ser un organismo de adhesión inquebrantable a la política del Ayuntamiento, sino todo lo contrario: la voz crítica de los jóvenes que quieren que sus necesidades sean atendidas."

VII Conferència Local de la JCC Sabadell (primavera de 1979)⁷⁸

Aquesta reunió se celebra poc després de les eleccions municipals de l'abril del 79. No sabem quantes

persones hi van participar, però sí que a Cornellà no hi ha militants. En els documents es diu que queden 50 militants en l'organització de Sabadell. Es parla amargament d'un passat en què hi ha hagut més de 40 detencions. Llegint els documents la sensació de desencant total és evident:

"Los centros culturales están ya en crisis [...]. Crisis del movimiento juvenil i crisis de la JCC [...] poco después del congreso [novembre de 1977] hubo una crisis más acelerada en la JC [...]. Esto produjo una situación de desencanto global en las filas de nuestra organización y una frustración colectiva dentro de la juventud como expresión de la falta de salidas y perspectivas y por la falta de comprensión de múltiples fenómenos como el pasotismo, el papel de las drogas [...]."

163

Tot i això, el protagonisme de part important dels seus dirigents en l'associacionisme juvenil queda en peu i hi ha la satisfacció d'haver aconseguit la regidoria de Joventut ocupada pel seu candidat, situat en el número 5 de la llista. A més, es fan ressò que "El CE de la JCC va valorar el programa electoral de joventut de Sabadell com el millor". Però afegeixen que:

"Y se discutió en el partido [el programa electoral de joventut] y cosa curiosa ni nadie puso problemas, ni nadie hizo aportaciones, que casualidad!"

Es detecta, doncs, un primer símptoma del divorci, que després només ha fet que augmentar, entre els adults de la transició i els joves.⁷⁹ Fa la sensació que la relació amb el PSUC més aviat va ser un problema:

"El partido lo tenía menos claro, mejor dicho tenía claro que tenía que ser una sección del partido [...]. Esto se tradujo en multitud de enfrentamientos con el partido a nivel del comité local, el responsable de la JCC de Sabadell estaba allí como invitado en el CL del partido con voz pero sin voto efectivo y además las intervenciones eran tomadas a folclore. No digamos cómo iban nuestras relaciones a nivel de organizaciones de barrios, por ejemplo se nos acabó la organización de La Planada de casi 30 personas por obra y gracia del partido, o la organización de 45 militantes en Pueblo Nuevo, o la prohibición de dos actos consecutivos por el partido en el local del PSUC de la Cruz y un baile en Via Alexandra."

Fotografia 2. Seu de les JCC, La Flama, situada al carrer de Sant Pau, 201 de Sabadell, ca. 1977. (Arxiu Andreu Segura.)

Les crítiques a CCOO són similars, tot i que s'aconsegueix crear la secretaria de joves de CCOO. Es deuen més de 50.000 pessetes i es decideix deixar el lloguer del local la Flama al carrer de les Paus. De tota manera, encara es conserva una certa capacitat de convocatòria, com ho demostren els 300 joves que participen en un ball al Col·legi Isabel de Castella on es van aconseguir 35.000 pessetes. En aquesta tessitura, segurament, el més dur va ser l'enfrontament amb els feixistes locals en el conflicte obert per l'ocupació del Casal Pere Quart al qual ens referirem més tard, però des del punt de vista intern la visió no podia ser més amarga:

"El hecho es que allí existía el local de todos los fachas de Sabadell. Y allí fuimos. Movilizamos e hicimos gestiones, amenazaron a más de un militante, estuvieron a punto de pegar a más de dos, se nos intentaron burlar los del Ayuntamiento y encima el PSUC local ni pío."

La JCC havia afrontat alguns nous fenòmens que estaven molt lluny de l'ortodòxia comunista:

"Hemos comprendido multitud de fenómenos como las mismas drogas, los gays o las nucleares."

Tot i que *"ha ayudado también el hecho que bajo nuestra presión la dirección del PSUC"* es defineix a

favor del FAC i la moratòria nuclear. Però els vells problemes de l'ortodòxia no van ajudar gens:

"En todo este proceso influyó está claro, la situación de 'debate' en el seno del Partido acerca de Lenin o algo así. Lo que es cierto es que esto influyó en un desastre organizativo del partido y en un desastre de relaciones con la juventud. Lo que también es cierto es que en la JCC de Sabadell nos comportamos mucho más civilizadamente y en vez de hostiarnos organizamos un debate entre un 'euro' y un 'leninista' [...] mucho más amable que las discusiones del partido."

Participació en les eleccions

Pel que fa a les eleccions, la JCC propugna l'abstenció en el referèndum de la reforma política de 1976.⁸⁰ Participa al costat del PSUC en la campanya de juny de 1977 amb el lema "Vota joventut, vota comunista, vota PSUC".⁸¹ En el referèndum de la constitució de 1978, els arguments emprats en els mítings són que "la Constitució proclama la majoria d'edat i dret de vot als 18 anys", a més s'argumenta el vot a favor:

"Los jóvenes comunistas queremos expresar aquí nuestra alegría por poder decir sí a una constitución para luego poder decir no sin tener que ir acto seguido a declarar a comisaria."

Alhora, es reclama la llibertat per als Joglars i es fan referències a Lluís Companys.⁸² En les eleccions municipals de 1979 la JCC proposà dos candidats al PSUC, dels quals el primer, Manel Ramírez, sortí escollit amb el número 5.

Els locals

Durant aquests anys els llocs on es reunia la JCC foren molt diversos: acampades de cap de setmana o a l'estiu –per exemple l'organitzat a l'estiu de 1975 com a I Seminari de la Joventut–,⁸³ locals parroquials, associacions de veïns, garatges, etc. El local de l'Assistència Sanitària Col·legial al carrer de Gràcia va ser molt sovint lloc de reunió del Comitè Local de la JCC durant els anys 1975 i 1976. A l'inici del darrer any l'organització va llogar una casa al 201 del carrer de Sant Pau sota el nom de La Flama, que va continuar fins aproximadament l'any 1979. De fet,

un procés similar va seguir l'organització nacional quan va llogar un local al carrer Canuda -24, entre-sol- de Barcelona sota el nom de Joventut Catalana i de Comunicació. El PSUC havia fet una operació semblant al carrer Ciutat de Barcelona amb el nom de Promotora Social Urbana de Catalunya,⁸⁴ com també el PSUC local al passeig de Manresa.

Clima de terror

En contra de l'opinió més estesa, cal tenir present que la repressió va augmentar als darrers anys de la dictadura.⁸⁵ De les 8.943 persones processades pel Tribunal de Orden Público, 175 tenien entre 16 i 17 anys; 1.518 entre 18 i 20 (és a dir que 1.693 eren menors d'edat). Més de la meitat dels processats (4.491) no superaven els 25 anys.⁸⁶

És possible que a Sabadell aquesta qüestió sigui similar. En la memòria de l'organització es parla de 40 detencions,⁸⁷ però segurament són més. Ara, per fi, es van elaborant llistes de detinguts. De 1971 a 1976, probablement, la segona organització política que va sofrir més caigudes (detencions policials, tortures i empresonaments) –si exceptuem la de l'Assemblea de Catalunya a les Escolàpies– va ser la JCC. Va caure dues vegades l'organització de la JCC del Poblenou, un cop la de l'Escola Industrial i diverses més.⁸⁸ Cal tenir present, però, que la major part de detencions no

hi consten. Foren persones que van ser efectivament detingudes, les tenien unes hores o algun dia i llavors no ingressaven a la presó. L'efecte de terror, però, no els el treia ningú.

El mes de maig de 1969 a la galeria de menors de la Model de Barcelona hi havia 50 joves detinguts; uns 30 eren de la JCC. Els dies previs al Primer de Maig s'havien produït diverses detencions a Torre Baró i a diferents instituts de Barcelona, i havia caigut el comitè de batxillers de la JC de Barcelona.⁸⁹ Quatre anys més tard, el 1973, els presos de la JCC de la Model donen al Comitè Executiu 500 pessetes.⁹⁰

L'any 1972 trobem referències a joves sabadellencs detinguts en el marc d'un clima de repressió molt fort: "*el franquismo responde: porras, pistolas, detenciones, torturas [...] las listas negras...*".⁹¹ A Barcelona es parla d'estudiants de 16 i 17 anys torturats per la BPS.⁹²

El mes de juny de 1973 la revista local de la JCC publica un article de denúncia de la repressió a Terrassa, Rubí i Mataró:

"En Terrassa, en pocas semanas, varios estudiantes han sido apaleados en comisaría. A uno de los cuales le obligaron a tragarse 18 octavillas [...] Uno de estos elementos golpeó en plena calle durante la noche a una alumna del Instituto Blanxart, exigiéndole denunciara a varios de sus compañeros [...] En Rubí el alcalde Sr. Murillo, hostiga e intimida a la juventud pistola en

80 "Comunicat del I Consell Nacional de la JCC reunit el 5 desembre 1976", *Jove Guàrdia*, any v, Nova època, núm. 3 extra (desembre de 1976), p. 4.

81 "Especial elecciones", *Jovent...*, núm. 4 (maig de 1977).

82 AJS, Jordi SERRANO, *Discurs mítings a favor de la Constitució*, 2 f.

83 *Unión Joven* (agost-setembre de 1974), p. 6.

84 Gregorio LÓPEZ RAIMUNDO, "La legalización del PSUC", *El País*, 8.05.2002.

85 Juan José DEL ÁGUILA, EL TOP. *La represión de la libertad (1963-1977)*, Barcelona: Planeta, 2001. Hi ha 1.000 processos l'any 1969, 2.000 el 1973 i 5.312 el 1976 i més de 10.000 processats.

86 *Ibidem*, p. 262 (quadre).

87 AJS, "Informe político", *VII Conferència Local de la JCC Sabadell*, tardor de 1979, 9 f.

88 És un tema important. Les evidències verbals que m'han fet els protagonistes serien inacabables. El nivell de violència policial era impressionant. Figures com García o Criado (àlies *el Gitano*) són equivalents al que s'ha escrit sobre el germans Creix a la comissaria de Barcelona.

89 Domènec MARTÍNEZ, *op. cit.*, p. 11, i AJS, *II Congrés de la JCC*, 30, 31 d'abril i 1 de juny 1980.

90 *Jove Guàrdia...*, núm. 1 (30 de gener de 1973), p. 5.

91 *Jove Guàrdia...*, II època (octubre de 1972), p. 8 i 10.

92 *Jove Guàrdia...*, núm. 3 (maig-juny de 1973), p. 3.

mano por las calles de la villa, al igual que el elemento Antonio Román, miembro de la 'Guardia de Franco' en un vano intento de frenar la lucha y el descontento que últimamente han expresado los alumnos de la E.P. Sra. De Montserrat. [...] En Mataró 21 estudiantes del Instituto Nacional de E.M. 'Alejandro Satorras' han sido expulsados por la dirección..."

Donen la llista, amb adreça i telèfon inclòs, dels torturadors de Terrassa:

*"Comisario de policía: Manuel López Gómez, jefe BPS J. Alvarez del Río, Francisco Tejada, Francisco Ramos, Jesús Marín, Ángel Moriles, Ángel Pérez y José L. Valdivieso. Junto el último de los citados (torturador de un compañero de su propio curso) el agente Paco Tejada (28 años, 1,80 de altura, delgado, moreno, propietario de un 'coupé' color blanco) ha participado en casi todos los interrogatorios [...]"*⁹³

166

Unió Jove es fa ressò l'any següent, altre cop, del que passa a la JCC de la ciutat veïna: "*Represión en Terrassa*", detenen 7 joves als quals acusen de ser de la JCC, una noia de 16 anys, 3 nois de 16, dos de 19 i un de 22:

"Todos ellos han sido brutalmente golpeados, se les ha mantenido dos días de pie en la comisaría. Uno de ellos, en el momento de la detención, le tiraron al suelo y allí fue golpeado, llegando sin sentido a la comisaría."

S'acusa directament Ángel García i els inspectors Cortés, Tejada, Castellanos i Merino de les tortures.

L'any 1974 un militant de la JCC, Pablo Morales, és condemnat a 12 anys de presó.⁹⁵

L'any 1975 un full de mà de la JCC⁹⁶ parla de "Detencions en assalts nocturns de desenes d'anti-franquistes a Terrassa, Sabadell, Barcelona, etc."

Els joves eren la força de xoc i de mobilització de l'ADS. El dia abans de l'execució de Joan Paredes Manot, *Txiqui*, el 27 de novembre de 1975, l'ADS convocà un seguit de mobilitzacions. Van ser detinguts per llançar propaganda dos joves, Jordi Avellaneda –dirigent estudiantil del Pau Vila–, i Xavier Torroella, tots dos militants de la JCC.⁹⁷

L'any 1976 van detenir a Madrid en Domènec Martínez –terrassenc i secretari general de la JCC–, juntament amb tota la direcció de la UJCE.⁹⁸ Martínez és una de les persones que poden representar més bé aquesta generació a Catalunya. Va ser secretari general de la JCC de 1970 a 1976. El 17 d'abril de 1976 va ser detingut, torturat i empresonat a la temible Direcció General de Seguridad de Madrid. La carta que envia el director general adjunt de la DGS al pare de Martínez i els fets en si mateixos invaliden tota la propaganda que des de llavors s'ha fet d'aquesta època titllant-la de "quasi democràcia". La targeta que acompanya la carta dóna pistes de fins on hem arribat a acceptar els fets consumats. La targeta és de "Manuel Fraga Iribarne Ministro de la Gobernación".⁹⁹ Tant la revista *Jove Guàrdia* com *Unió Jove* hi fan referència.¹⁰⁰

D'abans d'aquesta època he pogut llegir un seguit de documents interns sobre la detenció i la tortura.

93 *Ibidem*.

94 *Unión Joven* (maig 1974), p. 9.

95 *Unión Joven* (gener 1974?), p. 5.

96 AJS, *A tota la Joventut Catalana*, Full de mà CE JCC, Barcelona, 17 de setembre de 1975.

97 A. CASTELLS... *op. cit.*, vol. VI, p. 29.49.

98 Jordi SERRANO, "La transició democràtica: el cas Domènec Martínez", *Espai de llibertat*, Barcelona: Fundació Ferrer i Guàrdia, núm. 13 (primer trimestre de 1999), p. 27-32 (article consultable també a <www.laic.org>). No us perdeu la reproducció de la carta de Manuel Fraga Iribarne, en aquell moment ministre de la Governació, al pare de Martínez.

99 Jordi SERRANO, *La transició democràtica: el cas Domènec Martínez...* *op. cit.*, p. 27-32. Vegeu la reproducció de la carta i la resposta del mateix Domènec Martínez.

100 "Llibertat per Domènec Martínez i els seus companys", *Jove Guàrdia*, any V, Nova època, núm. 3, núm. 10 (maig de 1976) i *Unió Jove*, any VI, núm. 4 (maig de 1976), p. 2.

101 "Los jóvenes ante la policía", *Jove Guàrdia*, núm. 3 (maig-juny de 1973), p. 4.

102 AJS, "Normas prácticas de actuación", 6 p.

103 AJS, "Contra la represión i por la libertad", JCC, 20.05.1976, 10 p.

Davant d'aquestes situacions de brutal repressió, l'organització publica un seguit de consells sobre com aguantar la tortura i les conseqüències de la delació. Fa feredat.¹⁰¹ Un document solt¹⁰² sobre la qüestió de la detenció i l'interrogatori, ens parla dels "benignes", dels "forma dura" i els de "tercer grau" que el defineixen així:

"Aquí ya se puede hablar propiamente de tortura. Se emplean medios mecánicos, eléctricos y técnicos así como otros mil sistemas para 'hacer entrar en razón'."

Transcripció, tot i que és un document més llarg, un extracte de l'entrevista que el cineasta Joan Antonio Bardem va fer als detinguts a Madrid l'any 1976:¹⁰³

"El interrogatorio ¿Cómo es? ¿Dónde se hace? ¿Cómo se hace? ¿Quién lo hace?"

–Te llevan a un despacho. Te quitan las esposas –que son propiedad del guardia, que se las lleva– y entonces los inspectores te ponen las tuyas propias; depende del criterio del funcionario. Posteriormente cuando empieza el 'baile' te llevan a un cuartito pequeño para que los gritos y los golpes no molesten a los que están en las oficinas.

[...]

–Pegan. Entonces ya lo que les importa es sacar una respuesta, la que buscan o les conviene y pegan. Pegan uno solo, o dos, o todos.

Vamos a precisar. ¿Qué clase de golpes?"

–Bofetadas, puñetazos, patadas, rodillazos, tirones de pelo, golpes con porra, golpes de karate, retorcimientos de brazos, pisotones...

¿Son golpes dolorosos o simples amagos?"

–Buscan los puntos dolorosos del cuerpo y susceptibles de no dejar huella visible. Testículos, estómago, riñones, bazo...

–Y en la cara. Es corriente que te peguen con ambas manos y con fuerza en los dos oídos al mismo tiempo. Eso te aturde y te desequilibra.

–Hay una escalada prevista tanto en la dureza de los golpes como en su forma de administrarlos: bofetadas, puñetazos, patadas.

¿Y después?"

–Después ya son métodos típicos de tortura. Tienen un catálogo amplio de procedimientos que ellos mismos llaman 'juegos'.

–Por ejemplo: el camello, el pato, la ruleta rusa, el quirófano, la gimnasia...

–El camello es un 'juego' para agotarte físicamente. Consiste en colocar los brazos y manos esposadas debajo de las corvas, ponerte un peso encima –varias mantas cuarteleras, libros gruesos, guías telefónicas...– y hacerte caminar en esta postura curvada durante varias horas.

–Para que no te desmayes, a veces te levantan con el pretexto de insistir sobre la pregunta.

¿Y si te desmayas?"

–Te reaniman a golpes.

–Mientras el 'camello' camina, los presentes se entretienen en pegarte patadas, bofetadas dobles... Uno no ve nada, sólo las baldosas del suelo y tu propio sudor que cae. Y al mismo tiempo te insultan.

¿Qué insultos?"

–Rojo, cabrón, hijo de puta, maricón; vamos a traer aquí a tu mujer, a tus padres y ya verás lo que es bueno. Te vamos a lisiar, desgraciado. Te vamos a despellejar.

—A mi mujer la detuvieron conmigo. Está embarazada de tres meses. Me decían: ¿De quién es el hijo, cabrón, tuyo o de Marx? La hemos inyectado y vas a tener un hijo tonto.

—El 'pato' es un 'camello' perfeccionado. La posición es similar pero al esposarte más abajo, sólo puedes andar, desde luego en cuclillas, pero de puntillas. Después de una hora estás completamente deshecho.

—La 'ruleta rusa' viene casi siempre después de los otros dos juegos, cuando ya estás agotado. Consiste en situarte dentro de un círculo de 5 ó 6 funcionarios y cada uno te hace la misma pregunta y te pasa al otro. Si la respuesta es negativa, a fuerza de golpes surtidos y de gran variedad. Y todo esto esposado, con las manos atrás, y son muy cuidadosos para que no te hieras o golpees con filos de mesas o armarios. Nada de señales: esa es la idea.

—El 'quirófano' es, dentro de los que conocemos, el número bomba, la apoteosis. Preparan un escritorio como mesa de operaciones. Te tumban a lo ancho de él. Te cuelgan así las piernas desde las corvas y el tórax i la cabeza. Boca arriba. Así el estómago está tenso y los testículos bien a la vista. Las manos esposadas a la espalda.

168 —Entonces 5 o 6 policías te golpean continuamente: puñetazos en el estómago y los testículos. Hay diversos estilos que se suceden rítmicamente y todos con la máxima contundencia. Así uno te aporrea como si batiese un tambor con los puños. Otro te sacude 'ganchos' potentes, otro es especialista 'testicular', es decir tiene gran perfección en los puñetazos en los testículos. La reacción tuya al golpe es arquear el cuerpo, parece como si la columna vertebral fuese a romperse. Alguno después de este tratamiento ha tenido graves lesiones de columna. Un compañero se pasó dos años enyesado y en cama a resultas de este 'juego'.

—A mí me hicieron beber agua antes de la sesión y durante el 'juego' se ufanaban de que me la hacían verter por las narices.

—A otros, han aprovechado esa postura forzada de la cabeza colgando hacia atrás inclinada hacia el suelo, para echarles agua en la boca con un botijo. Simplemente no puedes respirar.

—Hay también una hermosa 'variante' en el 'juego' que se puede llamar 'hígado-bazo'. Dos funcionarios sincronizan sus golpes eligiendo uno de los órganos cada uno para sus puñetazos simultáneos.

—¿Qué es la gimnasia?... Bueno, es un conjunto de los 'juegos' menores (pato, camello, etc.) con algunos perfeccionamientos en el itinerario, levantarse y agacharse, por ejemplo.

Me habéis hablado de golpes en los pies. ¿Cómo lo hacen?

—Te obligan a descalzarte antes de hacer el pato. Al cabo de un rato de 'ejercicio' me obligaron a ponerme de rodillas y apoyar la cabeza en ellas. Las plantas de los pies quedan bien al aire. Entonces con una porra te pegan en los talones, planta y dedos, cinco o seis veces cada serie de golpes en cada pie. Luego cuando el especialista ve que los pies están en un punto correcto de tumefacción para y vuelves otra vez a hacer el 'pato'. Al cabo de un tiempo, cuando se ha enfriado, el especialista empieza otra vez.

—A mí me lo hicieron, tumbado en el suelo, boca abajo, todo a lo largo. Naturalmente también te pegan, aprovechando el viaje, por todo el cuerpo.

—A mí me tuvieron un par de horas en cuclillas, esposado las manos atrás, subiéndome y bajándome rítmicamente, mediante tirones de pelo. Cuando me bajaban, un rodillazo en el pecho y siempre, golpes con la porra en las nalgas y espalda.

Y, en general, la sesión ¿cuánto dura?

—¿De interrogatorio o de juego?

—De interrogatorio un promedio de 10 a 12 horas diarias, con dos o tres sesiones al día. Empezando a cualquier hora del día o de la noche. Por ejemplo, a las dos o tres de la madrugada. Los juegos sobre un par de horas en cada ocasión.

[...]

¿Y la tortura psíquica? ¿Qué formas tiene?

—A parte del ambiente y las condiciones en que estás sumergido, el aislamiento, las amenazas, las torturas físicas, los insultos, todo ese conjunto de cosas que están calculadas para degradar y erosionar tu resistencia física, hay múltiples procedimientos.

—Me llevaron a un despacho donde tenían a mi mujer y delante de ella me interrogaron. Cuando no respondía empezaron a pegarme ante su vista. Y volvieron a hacerlo una y otra vez. Al mismo tiempo me amenazaron con pegarle a ella, a su vez, si no respondía.

—A veces te hacen creer que alguien de los tuyos está siendo 'tratado' en un despacho. Abren fugazmente una puerta, ves algo o a alguien; oyes quejidos, gritos, llantos y, realmente, te crees que sí están allí. A veces es cierto y entonces es aún más horrible. Es la angustia de la impotencia.

¿Qué podéis decirme del trato de la policía con las mujeres?

—Por lo que sabemos es prácticamente igual al que hemos sufrido nosotros. Quizás sean más cuidadosos en el sentido de procurar menos posibilidades de señales, que en ellas serían aún más escandalosas. Hay además, frecuentemente, amenazas más o menos veladas de violencia sexual. Cuando alguna de ellas está embarazada tienen sumo cuidado de no provocar un aborto y no golpear en el vientre, pero sí en el resto del cuerpo. Por otra parte se ensañan más en el lado psíquico de la violencia."

169

El juny de 1976, durant la celebració del sisè aniversari de la JCC, l'organització va sortir al carrer a ple dia, cosa que comportar la més "forta repressió policial de la qual ha estat objecte l'organització".¹⁰⁴ El desembre del mateix any la revista nacional exigeix:

"L'expedició immediata de passaport per a Ramon Morales, exiliat a França, per motius polítics des de 1972 i denunciar detencions de militants de la JCC, a Terrassa, Sabadell i Barcelona, aquests darrers dies, entre ells Joan Pellicer, membre del Comitè Nacional."¹⁰⁵

La forta repressió a la qual es trobava sotmesa la JCC no és obstacle per afrontar amb valentia la situació. *Unió Jove* publica un article, "Portugal y la libertad",¹⁰⁶ en què es diu: "*Social: cuando las barbas de la PIDE veas pelar...*". A més l'organització local adreça directament a la policia un missatge clar:

"Nosotros, jóvenes comunistas de Sabadell, nos dirigimos a las Fuerzas del Orden Público para exponerles

[...]. Las fuerzas de Orden Público de Sabadell han tenido ocasión de constatar la pacífica marcha de los estudiantes contra la ley de selectividad y por unas mejoras de la enseñanza. La pacífica marcha de los excursionistas contra el decreto de acampadas, que limita sus derechos. En esta marcha ni siquiera fue cortado el tráfico. A las pacíficas manifestaciones en demanda de escuelas, guarderías, de semáforos en lugares donde ya habían perdido la vida varias personas. Las justas reivindicaciones de los trabajadores de las fábricas en demanda de mejores condiciones de vida en lucha contra el incesante aumento del coste de la vida ¿Estos son acaso actos terroristas? La respuesta no admite dudas, NO. Son sencillamente manifestaciones del pueblo que piden solución a sus problemas.

No estamos de acuerdo con los actos que en nuestra ciudad se han hecho o se puedan hacer de carácter terrorista, como en el caso de la manifestación en la calle Martín Trias en la cual se agredió a un miembro de la policía armada. Nosotros condenamos enérgicamente estos actos y no nos identificamos en absoluto con ellos."¹⁰⁷

¹⁰⁴ *Unió Jove*, any VI, núm. 5 (1 de juliol de 1976), p. 1.

¹⁰⁵ *Jove Guàrdia*, any V, Nova època, núm. 3, extra (desembre de 1976), p. 4.

¹⁰⁶ *Unión Joven* (maig de 1974), p. 6.

¹⁰⁷ AJS, "A las fuerzas de orden público", Comitè de Sabadell de la JCC, full de mà, 2 f.

Unió Jove: procés cap a la llibertat

La revista *Unió Jove* es comença a editar el gener de 1974 i continua fins el 21 de març de 1977. En total

són 23 revistes clandestines d'un inestimable interès ciutadà perquè s'hi pot copsar la visió de l'oposició en aquests anys de dictadura i de transició. Llegint la documentació de l'època, podem veure que tímidament l'organització va agafant empenta. El gener de 1974 l'editorial d'*Unió Jove* diu: "*Por ello, nunca, desde la sublevación fascista, ha mostrado el régimen mayor temor a la juventud.*"¹⁰⁸ El novembre del mateix any s'atreveix a dir: "*La dictadura a la defensiva. La juventud a la ofensiva.*"¹⁰⁹

En la III Conferència Local de Sabadell –l'abril de 1976–, la JCC decideix començar a sortir a la llum pública:

170 "*Es preciso que a nivel local, en los barrios, en los movimientos de masas, aparezcan los nombres y apellidos de los jóvenes más destacados de nuestra organización [...]. Somos una organización con voluntad democrática.*"¹¹⁰

El mes d'octubre sembla que l'atreviment és més tenaç:

"La responsabilitat de propaganda ja no és aquella supe-ramagada que ningú volia fer."¹¹¹

El tret de sortida el trobem en la II Conferència Nacional de la JCC celebrada a Barcelona el 3 d'octubre de 1976, amb la presència de 300 delegats i amb l'assistència de: l'Agrupació d'Escoltes Catalans, Agermanament, Cristians pel Socialisme, CDC, joventuts del PSOE, Cercle de Joves de LCR, JCE (BR), Federació Universitària del PSUC i Àngel Lezama de la UJCE. *Unió Jove* explica, amb uns detalls impensables unes setmanes abans, el que succeí; cal explicitar que mentrestant la revista continuava essent totalment clandestina:

"La conferència s'inicià amb un minut de silenci per les 37 persones mortes per la Reforma.

[...]

La taula presidencial estava formada per: Josep M. Riera, Jordi Castàn, Sílvia Carbonell, Domènec Martínez, Marcel Planelles, Esteve Jover, Carme Vila, Andrés Ezamo (UJCE).

[...]

A les 12 del migdia arribava Gregori López Raimundo, que fou rebut amb grans aplaudiments.

[...]

Fou escollit Josep M. Riera secretari general."¹¹²

L'equivalent a Sabadell es produeix un mes més tard, el 14 de novembre de 1976, en el marc del I Ple de la JCC de Sabadell, amb la presència de 200 militants. S'adhereixen a l'acte: MJCC, MJSC, JSAN, JGR, CJR i joventuts del PSOE. *Unió Jove* ho explica així:

"*Presidía la mesa; el Secretario General de la JCC Josep M. Riera, Jordi Serrano, Josep Llop, Francisco Granados, Pedro Gil, Joan Soliva, Joan Avellaneda, y Joan Pallisé (miembro del comité ejecutivo). También estuvieron Celestino Marín y Francisco Trives, miembros del Comité Local del PSUC.*"¹¹³

El 15 d'octubre de 1976 apareix el primer article firmat amb nom real a la revista, es tracta de Ferran Izquierdo amb l'article "Anticultura és feixisme".¹¹⁴ A partir de gener de 1977¹¹⁵ ja quasi tots els articles van firmats amb els noms reals, tot i que la revista continua essent totalment clandestina. Fins i tot s'anuncia el míting de la JCC per al dia 28 de gener de 1977.¹¹⁶ En l'extra de 3 de febrer es fa un monogràfic exhaustiu sobre el míting: "1.500 joves en el I Míting de la JCC. Per la Joventut, la llibertat i el socialisme!" Xoca que una revista encara clandestina informi d'un míting legal d'una organització il·legal.¹¹⁷ En el darrer número que hem pogut consultar, de març de 1977, abans de la legalització de l'organització, quasi tots els articles van firmats amb noms reals i s'hi incorporen fotografies dels seus protagonistes. No deixa de fer reflexionar que aquest sigui, probablement, el darrer número editat per l'organització local de la JCC, precisament un mes abans –el PSUC es legalitza el 2 de maig de 1977– de l'arribada de la democràcia.¹¹⁸ La revista *Jovent* editarà un número extra el 2 de maig de 1977 amb el titular de: "Au jovent, ja som legals" i l'adreça de 23 locals.¹¹⁹

El mes de maig de 1975 la capçalera de la revista local de la JCC, *Unión Joven*, es canvia i catalanitza per la d'*Unió Jove*. El canvi s'explica així:

"[...] *su contenido girará alrededor de los dos idiomas, evitando por un lado el obstáculo que para algunos crearía si fuera toda en catalán y por el otro hacer que nuestro idioma ocupe el lugar que le corresponde según la línea que con respecto a la cuestión nacional sigue la JCC.*"¹²⁰

El canvi és degut a un debat obert sobre la qüestió nacional. Poc temps després, el Comitè Local fixa la

seva opinió en un article, "Cuestión nacional", en què es parla de "Nació catalana", "dret d'autodeterminació" i es proposa recuperar l'Estatut de 1932. S'excusa de no fer tota la revista en català perquè hi ha molts militants que no l'entenen i proposen que "los camaradas traten de leer los artículos en catalán y sobre todo que traten de aprenderlo".¹²¹ Roger de Flor, a l'article "La qüestió nacional i treball", proposa que "Com a comunistes lluitem per un federalisme i pel dret d'autodeterminació".¹²² Pau Claris reivindica Lluís Companys¹²³ i Isidre, a Pau Casals.¹²⁴

Els referents de política internacional més presents en les revistes de la JCC des del 1973 fins el 1979 són Xile, Portugal i el Vietnam. Trobem molts articles i cançons dedicats a informar i opinar sobre aquests temes. De fet, a la primera festa de Jovent, celebrada a Mataró el 2 de juliol de 1977, actua el grup Quilapayun amb l'assistència de 7.000 joves.¹²⁵

Són molt celebrats els recitals de la Nova Cançó a la Faràndula. Per exemple, el de Raimon, el dia 13 de juny de 1974, en què a *Unió Jove* s'hi inclouen lletres dels textos "D'un temps, d'un país" i "T'he cone-

108 *Unión Joven* (gener de 1974?), p. 2.

109 *Unión Joven* (octubre-novembre de 1974), p. 1.

110 "III Conferencia JCC", *Unió Jove*, any VI, extra núm. 4 (abril de 1976), p. 9.

111 AJS, "La propaganda de la JCC a Sabadell", octubre de 1976, 2 f.

112 *Unió Jove*, any VI, núm. 7 (15 d'octubre de 1976), p. 1-2.

113 *Unió Jove*, any VII, núm. 1 (4 de desembre de 1976).

114 *Unió Jove*, any VI, núm. 7 (15 d'octubre de 1976).

115 *Unió Jove*, any VII, núm. 2 (13 de gener de 1977).

116 *Unió Jove*, any VII, núm. 2 (13 de gener de 1977), p. 8.

117 *Unió Jove*, any VII, núm. 3, extra (febrer de 1977).

118 *Unió Jove*, any VII, núm. 4 (21 de març de 1977).

119 *Jovent*, núm. 2 (maig de 1977), p. 4.

120 *Unió Jove*, any V, Nova època, núm. 1 (20 de maig de 1975), p. 2.

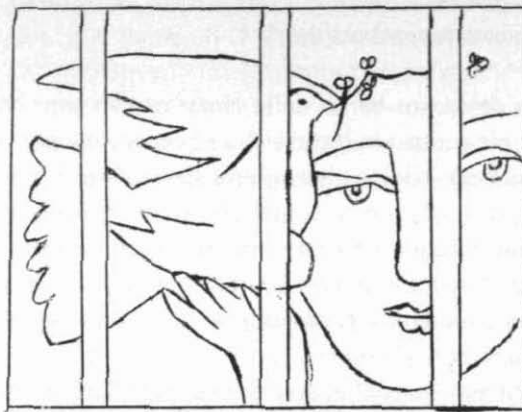
121 *Unió Jove*, any VI (març de 1976), p. 4 i 5.

122 *Unió Jove*, any VI, núm. 3 (abril de 1976), p. 7.

123 *Unió Jove*, any VI, núm. 7 (15 d'octubre de 1976), p. 4-5.

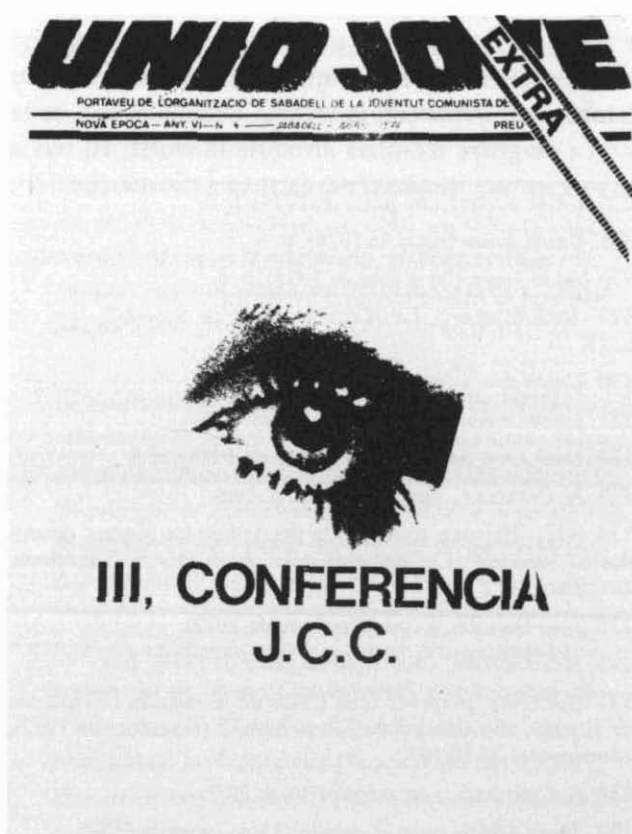
124 *Unió Jove*, any VII, núm. 2 (13 de gener de 1977), p. 3.

125 *Jove Guàrdia*, especial (setembre de 1973); *Unión Joven* (agost-setembre de 1974), p. 6; *Unión Joven* (26 d'abril de 1975), p. 7; *Unión Joven* (maig de 1974), p. 6; AJS, "Carpeta documents", II Congrés de la JCC 30-31 d'abril i 1 de juny de 1980.

171

Figures 3 i 4. Primera i segona èpoques de les revistes: *Unión Joven*, (octubre-novembre de 1974) i *Unió Jove* (abril de 1976). (Arxiu Jordi Serrano.)

gut sempre igual"¹²⁶; el de Quico Pi de la Serra i Lluís Llach, el 2 de març de 1974,¹²⁷ o també el de Llach el 12 d'abril de 1975: "*fue fuertemente aplaudido, y ante los aplausos surgía la bandera catalana.*"¹²⁸

La represa

L'oposició juvenil als barris

En els desatesos barris de la ciutat es van anar constituint els centres culturals i les associacions juvenils, que van ser l'única llum plena de vitalitat i cultura enmig de tanta foscor i analfabetisme. Eren oasis de llibertat enmig de barris plens de necessitats i mancances. Encara que avui sembli mentida, els centres culturals, com els grups d'esplai, eren associacions tolerades però il·legals.

El front "barris" estava format pels "cercles" dels barris. L'organització era present a tots els barris de la ciutat. Tenia una especial força atenent que eren els impulsors i animadors de les vocalies de joves de les associacions de veïns o centres juvenils. En la major part de casos no eren simplement una vocalia, sinó que exercitaven una activitat pròpia. Alguns centres s'anomenaven centres culturals i eren l'autèntic motor de l'activisme a quasi tots els barris. Fou també molt important la creació i consolidació de la xarxa de grups d'esplais arreu de la ciutat. Hi havia

una comissió d'esplais a la JCC, no en va el seu responsable –Pere Vila– va arribar a ser president de Grups d'Esplai de Sabadell (GES).¹²⁹

La revista de la JCC local, l'any 1974, en l'article "¿Qué diversiones nos da el régimen?" critica l'oferta del sistema en l'àmbit juvenil:

*"Con la misma idea de evadir a los jóvenes, el régimen monta unas discotecas a los cuales nos sentimos presionados frecuentar en busca de esta falsa perversión."*¹³⁰

Proposa l'alternativa en un altre article, "Los jóvenes comunistas y los barrios", en què es donen tota mena d'idees per organitzar els joves: activitats per als joves, activitats per al barri i activitats recreatives. Volen sortir del "vanguardismo fácil".¹³¹

Dos anys més tard, a l'article "Els centres culturals", es va perfilant una idea més sofisticada de l'acció cultural en relació a la política:

*"En aquest sentit l'activitat de la JCC als centres culturals no té de ser tant una activitat molt directament política sinó procurar que els centres siguin realment el centre de la joventut del barri."*¹³²

El cas del Poblenou

A partir d'uns incidents a la Salut el dia 24 de setembre de 1972, se succeeixen un seguit d'esdeveniments. El dia 29 la policia deté 16 persones, de les quals dues són noies. Ingressen a la presó. El dia 8 de novembre són alliberats els menors de 18 anys, i el 24 de desembre, 10 més. El maig de 1973 n'alliberen dos més, aquest cop sense fiança, i el 19 de juliol de 1973 els dos darrers surten en llibertat.¹³³

La versió oficial de la JCC en deia el següent:

"Estos jóvenes han sido víctimas de una de las más burdas provocaciones organizada y preparada por la Brigada Político Social de Sabadell, dirigida esta vez por el propio Creix llegado de Barcelona, en combinación con el Alcalde de Barrio y algún que otro falangista; que con el pretexto de acusarlos de los destrozos ocasionados por 4 jóvenes en estado de embriaguez en el Santuario de Ntra. Sra. de la Salud, han pretendido asestar un golpe represivo a la valerosa juventud trabajadora del barrio y al Centro Cultural que con su trabajo y esfuerzo allí tienen abierto [...]. En una nota

126 *Unión Joven* (juny-juliol de 1974), p. 9.

127 *Unión Joven* (març de 1974), p. 3.

128 *Unión Joven* (26 d'abril de 1975), p. 6.

129 Jordi SERRANO, *La JCC a la ciutat de Sabadell... op. cit.*, p. 11.

130 *Unión Joven* (març de 1974), p. 9.

131 *Unión Joven* (juny-juliol de 1974), p. 3-4.

132 *Unión Jove*, any VI, núm. 3 (abril de 1976), p. 8.

133 A. CASTELLS... *op. cit.*, vol. VI, p. 29.6.

134 AJS, "Hay que conseguir la libertad de los jóvenes detenidos en Sabadell", Llamamiento del C.E. de la JCC, Barcelona, novembre 1972, 2 f.

135 *Jove Guàrdia*, II època (octubre de 1972).

136 *Jove Guàrdia*, núm. 1 (30 de gener de 1973), p. 4.

137 *Horizonte: portavoz de la Unión de juventudes Comunistas de España*, año X, segunda época, núm. 9 (desembre de 1972), corresponçal 27.10.1972.

138 A. CASTELLS... *op. cit.*, vol. VI, p. 29.7.

139 *Jove Guàrdia*, núm. 1, any IV (15 de gener de 1974).

aparecida en los periódicos, la policía de Sabadell acusaba a los jóvenes detenidos de ser miembros de la Juventud Comunista y bajo esta acusación han ingresado en prisión aún después de haberse comprobado que no tuvieron nada en absoluto que ver con los destrozos del Santuario de la Salud. [...] Los jóvenes detenidos en Pueblo Nuevo eran jóvenes, chicos y chicas trabajadores de 16 a 20 años, queridos y apreciados por todos en el barrio. Romualdo Aguilar Rivas, José Bravo Álvarez, Pedro Echevarría Ruiz, Manuel Fernández Navarro, Luis González Novillos, José Sánchez Alemany, Juan Guil Barrionuevo, José Pérez Vitorio, M^{ra} Dolores Guillén Repiso, M^{ra} Rosa Ruiz Castell, Juan Ruiz López, Antonio Sánchez López."¹³⁴

La JCC, tant en l'àmbit nacional com en el local, fa una campanya d'explicació i mobilització alhora que la lluita al barri continua:

"También en los barrios es posible vencer la represión, como lo han hecho los jóvenes de Pueblo Nuevo de Sabadell abriendo de nuevo con energía y firmeza el Centro Cultural, clausurado por la policía a raíz de la detención de 17 jóvenes.¹³⁵ [...] Asistimos a ejemplos de combatividad realmente admirables. De cómo logra sensibilizarse a la juventud, los jóvenes del Centro Cultural de Pueblo Nuevo de Sabadell nos ofrecen un claro ejemplo, tras la detención de sus dirigentes (en una provocación que se vuelve contra sus propios autores) se ha multiplicado la presencia activa y solidaria de los jóvenes en los clubs y en los bailes organizados para recoger dinero."¹³⁶

Tan excepcional devia ser la lluita, que fins i tot l'òrgan de premsa de la UJCE, *Horizonte*, hi fa referència:

"La realidad era que todo fue una provocación montada y organizada contra los jóvenes por el alcalde de barrio Vargas...

[...]

En otro orden, también la policía se equivoca si pretende desprestigiar el nombre de la Juventud Comunista ligándolo a actos como los destrozos del Santuario. No, la JC no nos dedicamos a destruir cosas, nuestro esfuerzo lo dedicamos a luchar por los derechos de la juventud."¹³⁷

Pel que fa a l'any següent, Andreu Castells ens explica la segona onada de repressió: "El 22 de desembre de

1973 —sis dies després de l'atemptat contra Carrero Blanco—, un altre cop la policia entrà de nit al Poblenou amb gran desplegament, va assaltar les cases, va registrar-les amb les armes desenfundades i practicà detencions". Onze detinguts, 9 nois i 2 noies, van a la presó i el 10 de gener foren alliberats. "Només se'n processaren dos, que passaren al TOP acusats de propaganda il·legal i pertànyer a les Joventuts Comunistes".¹³⁸

Jove Guàrdia la revista de la JCC es fa ressò de l'afer:

"El comitè local de la JCC denuncia en un full la detenció, amb formes brutals, de 10 joves d'aquella ciutat el 21 de desembre (1973).

[...]

El passat dia 21 foren detinguts al Poblenou 10 joves dels quals 8 han estat traslladats a la presó. Aquests són: Dolors Guillén, Antoni Ruiz, Romuald Aguilar, Josep M. Gil, Ferran Nieto, Roc Fernández i la seva dona i Rafael Chica (el qual s'endugueren en no trobar el seu fill a qui volien detenir).

La policia, per intentar atemorir la població, va esgrimir els mètodes més brutals. Armats amb metralleres van encerclar tot el barri van trencar vidres de les cases, televisors, van maltractar la població, van tirar portes a terra."¹³⁹

Però la revista de la JCC de Sabadell, *Unión Joven*, ens fa un relat esfereïdor de com es vivien aquests esdeveniments que la memòria, sovint, oblida:

"Pueblo Nuevo: un nuevo atentado contra la juventud obrera.

La madrugada del día 22 de diciembre [de 1973] los esbirros de la policía han practicado una nueva redada, con el más típico estilo nazi, llevándose detenidos a los jóvenes que se encontraban pendientes de proceso, más otros jóvenes del centro cultural que no fueron detenidos la primera vez.

Las escenas vividas son increíbles, recordábamos secuencias de 'Roma Cita apperta', con la ligera diferencia, en aquella escena de hace 30 años los nazis practicaban las redadas en plena luz del día. En la España de hoy, los secuaces de la represión efectuaron su brillante operación al amparo de la noche.

Varias decenas de grises y los consiguientes 'sociales' ocuparon los puntos estratégicos, rodearon las casas, cercaron las calles. Con métodos bestiales golpearon las puertas y ventanas, lanzando gritos históricos, parecían drogados. Sólo los mercenarios a sueldo o individuos sin conciencia ni escrúpulos de ningún tipo pueden actuar de semejante forma. Los habitantes se resisten a abrir las puertas de sus casas en un principio. Pero los mercenarios uniformados de gris, a las órdenes de los torturadores profesionales de la Brigada Político-social golpean incesantemente las cerraduras, quieren hacer saltar las puertas. Amenazan a disparar. Quieren crear una situación de pánico, de histeria. Donde los vecinos se niegan a abrir, los esbirros de la policía echan la puerta abajo, hacen saltar las cerraduras. Arrancan de la cama a los trabajadores ante la mirada angustiada de las madres impotentes. Es llanto y rabia, dolor y rebelión que se confunden en un mismo sentimiento. Nuestros hermanos, nuestros amigos han sido arrastrados hasta los jeeps, fuertemente esposados y no sin antes haber sido golpeados. Diez jóvenes casi todos menores de edad, son conducidos a comisaría.

La acusación era de que tenían armas y preparaban actos terroristas. Acusación de lo más absurda y fantástica que sólo podía pasar por la cabeza de unos profesionales de la tortura a la cabeza de los cuales está Angel I. García actualmente comisario en Tarrasa. Su historial mientras estuvo en nuestra ciudad es de lo más negro [...] los jóvenes detenidos fueron retenidos más de 40 días en la cárcel.¹⁴⁰

El mes de març de 1974 la repressió continua: "[...] quan se celebrava un ball al centre cultural Torre-romeu amb uns 50 joves, la policia municipal –al·legant que no tenien permís per a realitzar el ball– va interrompre la festa, per la qual cosa els presents van anar desallotjant el local". L'alcalde posà una multa de 5.000 pessetes i el governador civil la va revocar.¹⁴¹

La coordinadora de centres juvenils

Tenim molt poca informació dels centres juvenils, vocalies de joves de les associacions de veïns o centres culturals. Sabem que n'hi havia de l'inici dels setanta

i sabem també que hi havia formes de coordinació més o menys formals, però ens és molt difícil precisar-ne més dades. És evident que els centres juvenils dels barris van ser el nucli dur dels moviments antifranquistes juvenils sabadellencs. De fet, analitzant els firmants del "Document dels 95" –que veurem més tard–, podem copsar la importància que tenien. També seran els organitzadors "formals" del Festival de Pobles d'Espanya i, de fet, en el I Mes de la Joventut, hi podem trobar fins a 14 centres juvenils vinculats la major part a associacions de veïns. El maig de 1976 existia una Coordinadora de Centros Culturales de Sabadell, formada per 11 centres: Cifuentes, Centre, el Pla de Can Puiggener, la Creu de Barberà, Ca n'Oriac, Espronceda, Torre-romeu, Can Deu, les Termes i la Concòrdia. Reclamaven "no al contrato de aprendizaje", majoria d'edat als 18 anys, un servei militar de tres mesos, llibertats democràtiques, amnistia, dret d'autodeterminació "de todas las nacionalidades oprimidas del actual estado español", etc.¹⁴² Els centres juvenils seran un dels eixos més importants en el procés cap a la unitat dels moviments juvenils en el marc del Congrés de la Joventut Catalana.¹⁴³

L'any següent –abril 1976– la coordinadora defineix els centres juvenils així:

"Los Centros Juveniles nacieron por la necesidad de los jóvenes de disponer de unos lugares donde los jóvenes pudieran desarrollar sus inquietudes y realizar libremente sus actividades. Los Centros Juveniles han jugado un papel muy importante al lado de la lucha del pueblo por la libertad, pero creemos que los Centros se están quedando desfasados."¹⁴⁴

La raó fonamental dels problemes els situen en la manca de locals i en la pèssima situació dels pocs que es poden utilitzar. Plantegen despolititzar les activitats, ja que sembla que la seva radicalització en els darrers temps acaba essent també un gran problema. Per últim, podem veure que en la constitució de la Taula de Joves encara hi ha 13 centres juvenils i, de fet, durant els primers moments, en són el gruix principal. A poc a poc aniran desapareixent. L'alternativa que es proposa seran els Casals de Joves, però els ajuntaments democràtics encara tardaran dos anys a arribar i llavors serà tard. ●

* Tots els qui tingueu documentació sobre la JCC, comentaris o rectificacions, adreceu-vos a: direccio@laic.org.

140 *Unión Joven* (febrer de 1974).

141 A. CASTELLS... *op. cit.*, vol. VI, p. 29.7.

142 AJS, "Plataforma de la juventud de los barrios", Coordinadora de centros culturales de Sabadell, maig-juny de 1976, 2 f.

143 AJS, "*Per a tu jove sabadellenc. Cap al congrés de la joventut catalana*", Coordinadora de Centres Culturals.

144 AJS, *Coordinadora de centros culturales de Sabadell* (abril de 1977). 2 f.